

Procesbevillingsnævnet

Årsberetning 2012

Procesbevillingsnævnet

Årsberetning 2012

Udgivet af:

Procesbevillingsnævnet

St. Kongensgade 1-3, 2. sal

1264 København K

Telefon 33 12 13 20

Telefax 33 12 10 77

Hjemmeside: www.procesbevillingsnaevnet.dk

Fotograf:

Kristian Brasen

Procesbevillingsnævnets årsberetninger fra årene 2003 til 2012 kan findes på

<http://www.procesbevillingsnaevnet>

Indholdsfortegnelse

Forord	7
1 NÆVNETS ETABLERING, SAMMENSÆTNING OG SEKRETARIAT	9
1.1 Nævnets etablering	10
1.2 Nævnets afdeling for appeltilladelser	12
1.3 Nævnets afdeling for fri proces	14
1.4 Nævnets sekretariat.....	15
2 SAGSBEHANDLING	16
2.1 Forberedelse af nævnsbehandlingen	17
2.2 Nævnsbehandling.....	18
2.3 Underretning og aktindsigt	19
2.4 Produktivitet	21
2.4.1 Ansøgninger om appeltilladelse og klager over afslag på fri proces	21
2.4.2 Produktivitet pr. medarbejder	21
2.5 I orkanens øje – fuldmægtig i Procesbevillingsnævnets sekretariat	23
2.6 Musene og hjulet – kontorsekretariatets arbejde i Procesbevillingsnævnet.....	25
3 NÆVNETS VIRKSOMHED I 2012 I AFDELINGEN FOR APPELTILLADELSER	27
3.1 Generelt.....	28
3.1.1 Nævnsbehandlede sager i 2012.....	29
3.1.2 Sagsbehandlingstiden.....	34
3.1.3 Anmodning om genoptagelse og aktindsigt.....	36
3.2 Civile sager	37
3.2.1 2. instansbevillinger i civile sager.....	37
3.2.1.1 Ankesager	37
3.2.1.2 Kæresager	38
3.2.2 3. instansbevillinger i civile sager.....	39
3.2.2.1 Ankesager	39
3.2.2.2 Kæresager	41
3.3 Straffesager	42
3.3.1 2. instansbevillinger i straffesager	42
3.3.2 3. instansbevillinger i straffesager	44
3.3.2.1 Ankesager	44

3.3.2.2	Kæresager	47
4	KONKRETE SAGER, HVORI DER I 2012 ER TRUFFET AFGØRELSE I NÆVNETS AFDELING FOR APPELTILLADELSER.....	48
4.1	Generelt.....	49
4.2	Civile sager	50
4.2.1	Civile ankesager.....	50
4.2.2	Civile kæresager	54
4.3	Straffesager.....	61
4.3.1	Anke i straffesager	61
4.3.2	Kære i straffesager	64
5	NÆVNETS VIRKSOMHED I 2012 I AFDELINGEN FOR FRI PROCES	69
5.1	Generelt.....	70
5.1.1	Nævnsbehandlede sager i 2012.....	71
5.1.2	Sagsbehandlingstiden.....	72
5.1.3	Anmodning om genoptagelse og aktindsigt.....	74
5.2	Fri proces til sager i 1. instans	75
5.2.1	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325	75
5.2.2	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328	76
5.2.3	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329	78
5.2.4	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336	79
5.3	Fri proces til ankesager	80
5.3.1	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325	80
5.3.2	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328	81
5.3.3	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329	82
5.3.4	Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336	83
5.4	Klager over Civilstyrelsens afgørelser om afslag på genoptagelse.....	83
5.5	Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt.....	83
6	KONKRETE SAGER, DER ER AFGJORT I 2012 I AFDELINGEN FOR FRI PROCES	84
6.1	Generelt.....	85
6.2	Processuelle spørgsmål	85
6.2.1	Procesrisiko.....	85
6.3	Retsplejelovens § 325	85
6.3.1	Økonomiske betingelser for fri proces.....	85

6.4	Retsplejelovens § 328.....	86
6.4.1	Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, rimelig grund til at føre proces.....	86
6.4.2	Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, strafbart forhold	87
6.4.3	Retsplejelovens § 328, stk. 3, formodningsreglen	87
6.4.4	Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, erhvervsager	88
6.5	Retsplejelovens § 329	89
6.6	Genoptagelsessager.....	93
6.7	Vestre Landsrets dom af 16. oktober 2012 (U 2013.299 V).....	95
7	LITTERATUR.....	99
7.1	Litteratur om apeltilladelser.....	100
7.2	Litteratur om fri proces	103
8	BILAG.....	104
8.1	Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet.....	105
8.2	Bekendtgørelse nr. 1338 af 3. december 2007 om forretningsordenen for Procesbevillingsnævnet	106
8.3	Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om meddelelse af apeltilladelse	109
8.4	Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces	114
8.5	Bekendtgørelse nr. 1153 af 5. december 2011 om fri proces	119

Forord

Procesbevillingsnævnet blev etableret pr. 1. januar 1996 og har fra starten haft til opgave at træffe afgørelse vedrørende ansøgninger om 2. og 3. instansbevilling i civile sager og i straffesager. Fra 2007 har nævnet endvidere været klageinstans i forhold til Civilstyrelsens afslag på fri proces. De to sagstyper behandles i to forskellige afdelinger, dels i en afdeling for appeltilladelser, dels i en afdeling for fri proces. Alle sager forberedes i et sekretariat, der er fælles for de to afdelinger. Procesbevillingsnævnet skal sikre, at retsvæsenets ressourcer anvendes på de rigtige sager.

Denne årsberetning omfatter en almindelig orientering om nævnets etablering, sammensætning og sekretariat. Der er desuden en statistisk del, der indeholder en lang række talmæssige opgørelser og grafiske illustrationer for sagerne i nævnet i 2012. Dette suppleres af en omtale af et uddrag af konkrete sager, der har været behandlet i begge nævnets afdelinger. Herudover fortæller flere af sekretariatets ansatte, om dette at være en engageret del af hverdagen på en spændende og dynamisk arbejdsplads.

2012 har på flere måder været et skelsættende år. I løbet af foråret havde sekretariatet som led i Danmarks Domstoles projekt om mål og værdier en temadag og en række opfølgende møder, hvor sekretariatet satte ord på vores mål og værdier. Forløbet udmøntede sig bl.a. i en folder, hvor vi minder os selv om, hvad vores opgave er, og hvordan den skal løses. I folderen er det bl.a. anført, at vi har respekt for den opgave, vi skal løse, og vi bestræber os på at udføre den med høj faglig kvalitet. Vi skal være imødekommende, indlevende og grundige, og vi skal behandle sagerne effektivt og så hurtigt, som det er forsvarligt. Vi skal hver dag gøre os umage for at leve op til dette ambitionsniveau.

Med udgangen af året skiftede Procesbevillingsnævnet adresse fra Rådhuspladsen til Kongens Nytorv på adressen St. Kongensgade 1-3, 2. sal. Flytningen var vellykket og betød, at vi var i gang igen fra dag ét. Billederne i årsberetningen giver et fint indtryk af vores nye omgivelser. 2012 var desuden året, hvor nævnet både modtog og afgjorde det højeste antal sager samlet set i forhold til tidligere år. Vi er således kommet godt igennem 2012.

Og med disse ord her i et nyt begivenhedsrigt år 2013 – og med mange interessante opgaver foran os – ønsker vi god fornøjelse med læsning af beretningen.

Poul Dahl Jensen
Formand

Hanne Kjærulff
Sekretariatschef

1 NÆVNETS ETABLERING, SAMMENSÆTNING OG SEKRETARIAT

1.1 Nævnets etablering

Procesbevillingsnævnet har siden 1. januar 1996 forestået behandlingen af ansøgninger om 2. og 3. instansbevillinger i civile sager og straffesager.

Procesbevillingsnævnet er oprettet ved lov nr. 390 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven (Oprettelse af et procesbevillingsnævn m.v.).

Ved lov nr. 1082 af 20. december 1995 om ændring af lov for Færøerne om rettens pleje, lov om rettens pleje i Grønland og forskellige andre lovbestemmelser om procesbevillinger (Ændringer som følge af oprettelsen af Procesbevillingsnævnet) gennemførtes de nødvendige konsekvensændringer i bestemmelser om procesbevillinger i særlovgivningen og i den særlige lovgivning for Grønland og Færøerne. Loven trådte i kraft for Danmark og Grønland den 1. januar 1996. Loven blev sat i kraft for Færøerne den 1. juli 1999 ved bekendtgørelse nr. 454 af 16. juni 1999.

Ved lov nr. 402 af 26. juni 1998 om ændring af retsplejeloven mv. (rekruttering af dommere m.v.) blev nævnet bevillingsmæssigt og administrativt henlagt under Domstolsstyrelsen.

Procesbevillingsnævnet fik med virkning fra 1. januar 2007 tillagt kompetencen til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter retsplejeloven. Den nye fri proces-ordning blev indført ved lov nr. 554 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces).

Procesbevillingsnævnet består herefter af afdelingen for appeltilladelser og afdelingen for fri proces.

Ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) blev Procesbevillingsnævnets opgaver i afdelingen for appeltilladelser yderligere udvidet. Byretterne blev med virkning fra den 1. januar 2007 den almindelige førsteinstans i alle civile sager, således at fri anke til Højesteret kun vil kunne finde sted i de sager, der er henvist fra byret til landsret, og sager fra Sø- og Handelsretten.

Ellers kræves nævnets tilladelse. Samtidig blev nævningesager med virkning fra 1. januar 2008 henlagt til behandling i byretten som 1. instans med appeladgang til landsretten. Anke i straffesager til Højesteret kan herefter kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Lovreglerne om Procesbevillingsnævnets virksomhed er placeret i kapitel 1 a i retsplejeloven. Kapitlet er medtaget som bilag 8.1 til årsberetningen. Af forarbejderne til bestemmelserne (FT 1994/95, tillæg A, side 2956 og 2959) fremgår, dels at Procesbevillingsnævnet ikke er en del af domstolssystemet, dels at nævnet ikke er en del af den offentlige forvaltning, hvilket bl.a. indebærer, at nævnet ikke er omfattet af offentlighedsloven, forvaltningsloven og ombudsmandsloven. For nævnets virksomhed gælder dog bestemmelserne i persondataloven.

Procesbevillingsnævnets forretningsorden er senest blevet ændret i 2007 med virkning fra den 1. januar 2008. Den nugældende forretningsorden er bekendtgjort i Lovtidende ved bekendtgørelse nr. 1338 af 3. december 2007. Forretningsordenen er medtaget som bilag 8.2 til årsberetningen.

Som bilag 8.3 er desuden medtaget de bestemmelser i retsplejeloven, der i 2012 gav hjemmel for appeltilladelser. Med virkning fra den 1. juli 2010 er der indført hjemmel til at meddele begrænset bevilling til Højesteret.

Som bilag 8.4 er medtaget de bestemmelser i retsplejeloven, der giver hjemmel for meddelelse af fri proces. Bilag 8.5. til årsberetningen er bekendtgørelse nr. 1153 af 5. december 2011 om de økonomiske betingelser for fri proces.

1.2 Nævnets afdeling for appeltilladelser

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser består af en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en professor i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Beskikkelsen af de 4 førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Professoren beskikkes uden forudgående indstilling. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere, det vil sige af Den Særlige Klageret. Der bliver desuden beskikket en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Medlemmerne og suppleanterne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år.

Nævnets afdeling for appeltilladelser bestod i perioden 1. januar – 30. juni 2012 af følgende medlemmer:

- Højesteretsdommer Poul Dahl Jensen
- Landsdommer Marie S. Mikkelsen
- Byretsdommer Søren Hafstrøm
- Advokat Per Magid
- Professor Vibe Ulfbeck

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Højesteretsdommer Henrik Waaben
- Landsdommer Arne Brandt
- Byretsdommer Steen Friis Nielsen
- Advokat Henrik Stagetorn
- Advokat Jacob Goldschmidt
- Professor Jens Hartig Danielsen

I overensstemmelse med reglerne om beskikkelse er der med virkning fra den 1. juli 2012 sket en udskiftning, således at landsdommer Inge Neergaard Jessen er ordinært medlem, og landsdommer Dorte Jensen er indtrådt som suppleant, ligesom byretsdommer Martin Koch Clausen er ordinært medlem, og byretsdommer Marianne Lund Larsen er indtrådt som suppleant.

Sammensætning af nævnets afdeling for appeltilladelser var med virkning fra den 1. juli 2012 -31. december 2012:

- Højesteretsdommer Poul Dahl Jensen
- Landsdommer Inge Neergaard Jessen
- Byretsdommer Martin Koch Clausen
- Advokat Per Magid
- Professor Vibe Ulfbeck

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Højesteretsdommer Henrik Waaben
- Landsdommer Dorte Jensen
- Byretsdommer Marianne Lund Larsen
- Advokat Henrik Stagetorn
- Advokat Jacob Goldschmidt
- Professor Jens Hartig Danielsen

1.3 Nævnets afdeling for fri proces

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Nævnets medlemmer og suppleanter kan kun afsættes efter de regler, der er gældende for dommere, det vil sige af Den Særlige Klageret. Der bliver desuden beskikket en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Medlemmerne og suppleanterne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år.

Nævnets afdeling for fri proces bestod i perioden 1. januar – 31. december 2012 af følgende 3 medlemmer:

- Landsdommer Lone Kerrn-Jespersen (afdelingsformand)
- Byretsdommer Kirsten Mathiesen
- Advokat Christian Dahlager

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Landsdommer Eva Staal
- Byretsdommer Knud Erik Schmidt
- Advokat Jeppe Søndergaard
- Advokat Birgitte Pedersen

1.4 Nævnets sekretariat

Procesbevillingsnævnets bistås af et sekretariat, der antages af nævnets formand, jf. forretningsordenens § 1, stk. 3.

Sekretariatet bestod pr. 1. januar 2013 af følgende:

- Sekretariatschef Hanne Kjærulff
- Chefkonsulent Lisbeth Feldvoss
- Chefkonsulent Peter Juul Agergaard
- Fuldmægtig Christian Andersen
- Fuldmægtig Johanna Bach-Frommer
- Fuldmægtig Lise Damgaard
- Fuldmægtig Maibrit Friberg Davidsen
- Fuldmægtig Anne Kirstine Gørtz
- Fuldmægtig Stine Harkov Hansen
- Fuldmægtig Kirstine Mejer-Warnich
- Fuldmægtig Morten Schroll
- Fuldmægtig Kristian Seierøe
- Fuldmægtig Helene Mørkeberg Nielsen
- Fuldmægtig Anders Thøgersen
- Fuldmægtig Christian Sivert Brogaard
- Fuldmægtig Sofie-Amalie Greegaard Brandi
- Kontorleder Pernille Kær Jensen
- Kontorfuldmægtig Louise Christensen
- Kontorfuldmægtig Helene Glade Hegner
- Servicemedarbejder Karin Kofoed Næsager
- Stud.jur. Anna Andersen

Årsværksforbruget i Procesbevillingsnævnet var i 2012 på 20,3 årsværk.

2 SAGSBEHANDLING

2.1 Forberedelse af nævnsbehandlingen

Reglerne om Procesbevillingsnævnets sagsbehandling findes i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden. Det fremgår af retsplejelovens § 25, at nævnet selv fastsætter sin forretningsorden.

Efter § 2 i forretningsordenen drager nævnets formand og afdelingsformand omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat. En ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces skal efter forretningsordenens § 3 være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, som er truffet vedrørende sagen, samt kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse.

Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefrister, jf. forretningsordenens § 3, stk. 3. Nævnet kan i en appeltilladelsessag bortse fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over afslag på fri proces kan nævnet se bort fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

Procesbevillingsnævnet accepterer, at en ansøgning eller klage alene fremsendes pr. telefax eller e-mail. En ansøgning eller klage, der sendes pr. telefax eller e-mail, skal ikke (nødvendigvis) følges op af en original ansøgning eller klage.

Ansøgninger eller klager skal være nævnets sekretariat i hænde senest kl. 15.00 den dag, ansøgnings- eller klagefristen udløber, jf. forretningsordenens § 3, stk. 3, 1. pkt.

Sekretariatet underretter efter forretningsordenens § 4 ansøgeren eller klageren om modtagelsen af henvendelsen. En nærmere orientering om behandling af sager i Procesbevillingsnævnet kan ses på Procesbevillingsnævnets hjemmeside (www.procesbevillingsnaevnet.dk).

Alle ansøgninger og klager visiteres af sekretariatschefen eller dennes stedfortræder så vidt muligt samme sag, som de bliver modtaget.

Ved ansøgninger om apeltilladelser tilstræber sekretariatet at gøre ansøgerne opmærksom på en eventuel mulighed for at appellere direkte i tilfælde, hvor dette er muligt, eller hvor det dog er tvivlsomt, om Procesbevillingsnævnets tilladelse er nødvendig.

Procesbevillingsnævnet medvirker som altovervejende hovedregel ikke ved oplysningen af de sager, der forelægges for nævnet.

Der bliver konkret taget stilling til, om en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angivet frist.

Formanden eller afdelingsformanden afgør efter forretningsordenens § 5, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes.

2.2 Nævnbehandlingen

Nævnets afgørelser i afdelingen for apeltilladelser og i afdelingen for fri proces træffes efter forretningsordenens § 6 ved møder, der almindeligvis afholdes en gang om ugen. Nævnets behandling sker på grundlag af notater udarbejdet af sekretariatet for hver enkelt sag. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist.

Nævnets møder er ikke offentlige, og sagens parter har ikke adgang til møderne, jf. forretningsordenens § 7, stk. 2.

I begge nævnets afdelinger deltager samtlige nævnsmedlemmer i møderne, det vil sige 5 medlemmer i afdelingen for apeltilladelser og 3 medlemmer i afdelingen for fri proces. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant. Har et eller flere medlemmer og disses suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis henholdsvis 3 medlemmer i afdelingen for apeltilladelser og 2 medlemmer i afdelingen for fri proces er til stede, jf. forretningsordenens § 11, stk. 1, og § 14, stk. 1.

Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed, jf. forretningsordenens § 11, stk. 2, og § 14, stk. 2. I afdelingen for apeltilladelser er formandens stemme afgørende i tilfælde af stemmelighed. I afdelingen for fri proces kræves enighed, hvis afgørelsen alene træffes af 2 medlemmer.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har ikke i øvrigt fundet det hensigtsmæssigt at benytte den i retsplejelovens § 25, stk. 2, givne adgang til at afgøre sagerne med 3-mandsnævn bestående af en dommer, en advokat og en universitetslærer.

I forretningsordenens § 8 er fastsat, at formanden henholdsvis afdelingsformanden uden forelæggelse for nævnet kan tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

Nævnets afdeling for appeltilladelser og afdeling for fri proces har bemyndiget formanden og afdelingsformanden til at afgøre visse sagstyper. Bemyndigelsen til formanden og afdelingsformanden omfatter bl.a. genoptagelsesanmodninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

2.3 Underretning og aktindsigt

Nævnets afgørelse meddeles efter forretningsordenens § 17 ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvordan de har stemt. Efter begæring bliver det oplyst, hvem der har deltaget i sagens behandling.

I sager vedrørende appeltilladelser sender nævnet også afgørelsen i kopi til orientering til en modpart, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen. I sager om fri proces sker dette kun, hvis modparten i selve retstvisten rent undtagelsesvist er blevet hørt i forbindelse med klagen.

I sager vedrørende appeltilladelser bliver der tillige givet underretning til den eller de retter, der har truffet afgørelse i sagen. Hvis der meddeles tilladelse til anke eller kære til Højesteret, underrettes – som udgangspunkt – udgiver af Ugeskrift for Retsvæsen, Karnov Group Denmark A/S.

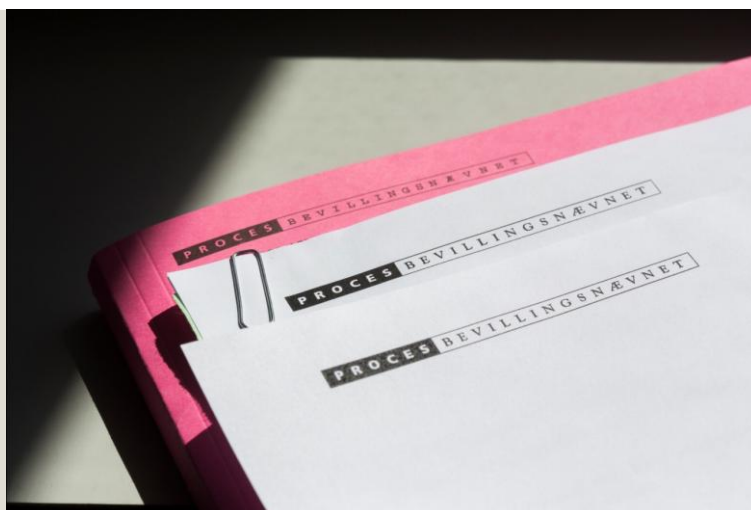
I sager vedrørende fri proces bliver der tillige givet underretning til Civilstyrelsen.

Som forudsat i forarbejderne til lovgivningen om Procesbevillingsnævnets virksomhed begrundes nævnets afgørelser kun med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der

giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse eller fri proces. En særlig bestemmelse herom er optaget i forretningsordenens § 17, stk. 2.

Nævnsbehandlingen i begge nævnets afdelinger er gratis for ansøgeren eller klageren, og hverken disse eller modparten kan bliver pålagt sagsomkostninger i anledning af nævnsbehandlingen.

Efter forretningsordenens § 18 meddeles aktindsigt af formanden eller afdelingsformanden i overensstemmelse med retsplejelovens §§ 41-41 g, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillem্পninger. Begæring om indsigt fra den registrerede i medfør af lov om behandling af personoplysninger behandles efter lovens §§ 31-34.

2.4 Produktivitet

2.4.1 Ansøgninger om appeltilladelse og klager over afslag på fri proces

I nedenstående tabel ses udviklingen i antal ordinære sager – appeltilladelser – i perioden 2007-2012:

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Uafsluttede sager fra året før	438	217	153	175	120	181
Antal modtagne sager	1.158	1.261	1.289	1.340	1.401	1.582*
Antal afsluttede sager	1.379	1.325	1.267	1.395	1.340	1.494*
Uafsluttede sager ved årets udgang	217	153	175	120	181	269

*Dette tal omfatter ikke genoptagelsessager og sager om anmodning om aktidsigt

I nedenstående tabel ses udviklingen i antal ordinære sager – fri proces – for 2007-2012:

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Uafsluttede sager fra året før	0	390	225	255	223	215
Antal modtagne sager	1.023	1.084	1.124	1.268	1.147	1.170*
Antal afsluttede sager	633	1.249	1.094	1.300	1.155	1.254*
Uafsluttede sager ved årets udgang	390	225	255	223	215	131

*Dette tal omfatter ikke genoptagelsessager og sager om anmodning om aktidsigt

2.4.2 Produktivitet pr. medarbejder

Produktiviteten pr. medarbejder er for 2012 – tilsvarende som i 2007-2011 – beregnet med udgangspunkt i det samlede antal sager i afdelingen for appeltilladelser og afdelingen for fri proces. For at kunne foretage en sammenligning af tallene for produktivitet gennem en 6-årig periode indgår antal sager for anmodninger om genoptagelse og anmodninger om aktidsigt for 2012 *ikke* i nedenstående skema. Antallet af årsværk omfatter samtlige medarbejdere i Procesbevillingsnævnets sekretariat.

Udviklingen i antal afsluttede sager pr. årsværk 2007-2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antal afsluttede sager – appel	1.379	1.325	1.267	1.395	1.340	1.494
Antal afsluttede sager – fri proces	633	1.249	1.094	1.300	1.155	1.254
Antal afsluttede sager i alt	2.012	2.574	2.361	2.695	2.495	2.748
Antal årsværk	16,1	20,0	20,0	22,0	20,0	20,3
Antal afsluttede sager pr. årsværk	125,0	128,7	118,1	122,5	124,8	135,4

Produktiviteten ses at ligge nogenlunde konstant i perioden 2007-2012 beregnet pr. antal sager. Der er dog sket en forbedring i effektiviteten i 2012 i forhold til de foregående år. Det bemærkes, at Procesbevillingsnævnet i opgørelsen af produktiviteten ikke foretager en såkaldt vægtning af sagerne.

2.5 I orkanens øje – fuldmægtig i Procesbevillingsnævnets sekretariat

af Sofie-Amalie Gregaard Brandi (ansat siden januar 2013) og Kristian Porsager Seierøe (ansat siden april 2010)

Vi er for tiden 14 juridiske fuldmægtige i Procesbevillingsnævnets sekretariat. Vores opgave er at yde juridisk bistand til nævnets to afdelinger.

Som fuldmægtige forbereder vi sagerne til nævnet og udarbejder et notat om hver enkelt sag. Hvad enten der er tale om en ansøgning om appeltilladelse eller en klage over et afslag på fri proces, indeholder notatet efter en kort præsentation af den problemstilling, som sagen rejser, en gennemgang dels af sagens faktum, dels af de juridiske forhold i sagen. Notatet afsluttes med fuldmægtigens indstilling om, hvordan nævnet bør afgøre sagen.

Forinden notatet med bilag udsendes til nævnsmedlemmerne, gennemgår en af sekretariatets to chefkonsulenter, evt. sekretariatschefen, notatet, og fuldmægtigen og chefkonsulenten drøfter eventuelle tvivlsspørgsmål. Sparringen med chefkonsulenterne bidrager til at sikre, at vores arbejde altid er af høj faglig kvalitet. Fuldmægtigen får på nævnsmøderne lejlighed til at overvære gennemgangen af de sager, fuldmægtigen har behandlet. Man får således et unikt indblik i, hvordan nævnsmedlemmerne ser på den pågældende sag og de af fuldmægtigen fremførte synspunkter i notatet. Fuldmægtigen står også for efterarbejdet i sagen, herunder navnlig udarbejdelse af afgørelsen samt eventuel nyhedstekst til hjemmesiden, hvis der er givet appeltilladelse til Højesteret.

Typisk skifter man fra uge til uge mellem arbejdet med appelsager og fri processager. Arbejdet med begge sagstyper giver fuldmægtigen mulighed for at beskæftige sig med spørgsmål, der er principielle, eller som af andre grunde har betydelig samfundsinteresse. Ofte har sagerne endvidere stor betydning for den enkelte borger, og vi er optagede af, at borgeren får en ordentlig og værdig behandling.

Procesbevillingsnævnet behandler sager fra hele landet, og som fuldmægtig i Procesbevillingsnævnets sekretariat har man således både overblik og ”fingeren på pulsen” – man får på daglig basis et godt indblik i, hvilke typer problemstillinger som for tiden behandles ved domstolene. Man kan derfor medvirke til at gøre en forskel – og få en følelse af at være med til at præge retsudviklingen.

I vores flotte nye rammer på Kongens Nytorv finder man et kollegialt og uformelt arbejdsmiljø, og vores team er ungt og dynamisk. Selvom vi har travlt, er kvaliteten i højsædet, og man har en unik mulighed for at beskæftige sig indgående med vigtige juridiske problemstillinger inden for alle grene af juraen, hvilket i høj grad styrker og udvikler ens juridiske metode. Som fuldmægtig får man endvidere løbende, hurtig og meget højt kvalificeret feedback på sit arbejde.

Fuldmægtige til Procesbevillingsnævnets sekretariat rekrutteres bredt. I sekretariatet findes således fuldmægtige med fortid som dommerfuldmægtige, advokater eller advokatfuldmægtige, fuldmægtige på Justitsministeriets eller andre ministeriers områder, faglige organisationer mv. Det er også en stor styrke, at der jævnligt ansættes nyuddannede jurister.

Som fuldmægtig i Procesbevillingsnævnets sekretariat bliver du godt klædt på til din videre karriere som jurist – inden eller uden for domstolssystemet.

2.6 Musene og hjulet – kontorsekretariatets arbejde i Procesbevillingsnævnet

af Louise Christensen (ansat siden april 2009) og Pernille Kær Jensen (ansat siden juni 2004)

Musene - det er os i kontorsekretariatet.

Vi er for tiden 5 ansatte i kontorsekretariatet: 1 kontorleder, 2 kontorfuldmægtige, 1 servicemedarbejder og 1 jurastuderende.

Kontorsekretariatets opgaver er mange og breder sig vidt. Vi tager os ikke kun af journalarbejde, men også i større og mindre grad af administrative og praktiske opgaver.

Hjulet starter med oprettelse af ansøgning eller klage, hvor forarbejdet i form af indhentelse af akter, udtalelser mv. klargøres, så sagen er klar til videre juridisk behandling hos den fuldmægtig, der skal være ansvarlig for sagen. I den mellemliggende periode, hvor sagen behandles af fuldmægtigen, tager vi endvidere hånd om undervejsbreve og anden korrespondance, der skal laves inden fuldmægtigens udarbejdelse af notatet.

Notatet med bilag samt dagsorden sendes til nævnets medlemmer, som herefter på det ugentlige nævnsmøde træffer afgørelse i sagen.

Når afgørelserne efter nævnsmødet er underskrevet, tager vi os af den afsluttende proces i sagsforløbet. Dette består af udsendelse af afgørelse og underretning af sagens parter om nævnets afgørelse.

Vores opgave er kort og godt - at få hjulet til at dreje rundt.

En anden side af vores arbejde er at servicere borgere, advokater, anklagemyndigheden m.fl. ved personlige og telefoniske henvendelser.

Ved siden af journalarbejdet har vi en bred palet af administrative opgaver. Det er eksempelvis indkøb af inventar og kontorartikler, statistik, ferieregistrering, hjemmeside, it og regnskab samt meget mere.

Vi, der arbejder i kontorsekretariatet, er ikke juridisk uddannede, men vi tilegner os i høj grad et indblik i den verden, som juristerne arbejder i. Dette sker både i forbindelse med sagsgangene, men også når der ugentligt på vores fællesmøde i sekretariatet bliver gennemgået nogle af de sager, som er afgjort på nævnsmøderne den uge.

Vi føler os privilegeret over for de meget varierende opgaver, vi varetager i kontorsekretariatet. Der er ikke to dage, der er ens. Teamet er ungt, og humøret er i top samtidigt med, at opgaverne udføres engageret og omhyggeligt.

3 NÆVNETS VIRKSOMHED I 2012 I AFDELINGEN FOR APPELTILLADELSER

3.1 Generelt

Nævnet har i 2012 afholdt 42 møder i afdelingen for appeltilladelser.

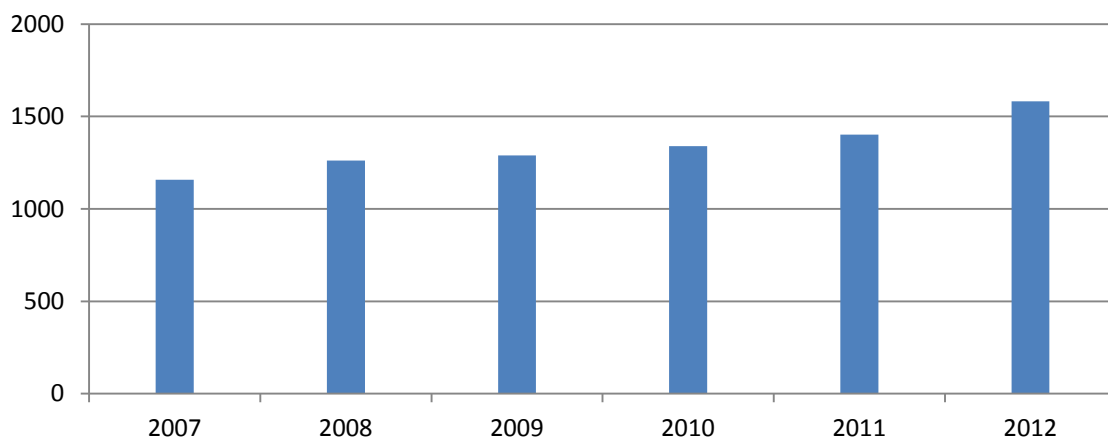
Den 1. januar 2012 var 181 sager uafsluttede.

Nævnet har i 2012 modtaget 1.582 sager om appeltilladelse.

Til sammenligning modtog nævnet i 2007 – 2011 følgende antal sager:

År	2007	2008	2009	2010	2011
Antal sager	1.158	1.261	1.289	1.340	1.401

Her er de modtagne sager fra 2007 til 2012 illustreret i et søjlediagram:

Tallene viser et støt stigende antal modtagne sager i perioden 2007-2011 og en større stigning på 181 flere modtagne sager i 2012 i forhold til 2011.

Der er i 2012 blevet afsluttet 1.494 sager. Heraf er 228 sager blevet afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence mv.).

Der var herefter den 31. december 2012 269 uafsluttede sager.

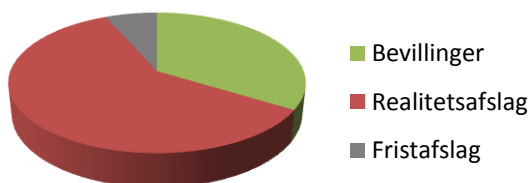
3.1.1 Nævnsbehandlede sager i 2012

Nævnet har i 2012 afgjort 1.266 sager, der fordeler sig således:

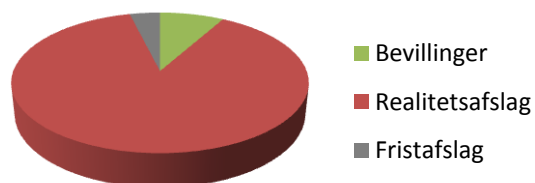
	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	i alt
2. instans civile sager	61	108	12	181
3. instans civile sager	51	547	24	622
2. instans straffesager	56	66	6	128
3. instans straffesager	38	283	14	335

Nedenfor er den talmæssige fordeling grafisk gengivet:

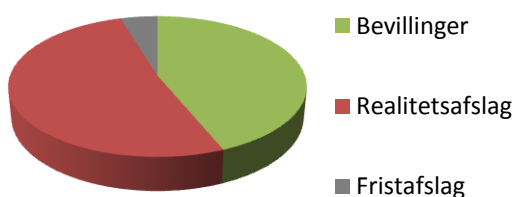
2. instans civile sager

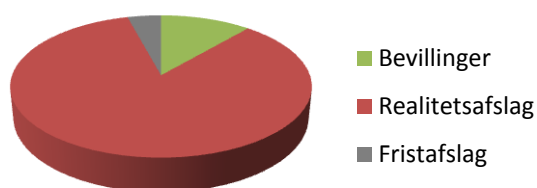
3. instans civile sager

2. instans straffesager

3. instans straffesager

Sagerne fordeler sig således på henholdsvis anke og kære:

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
2. instans civile sager (anke)	27	51	9	87
2. instans civile sager (kære)	34	57	3	94
3. instans civile sager (anke)¹	22 ²	243	8	273
3. instans civile sager (kære)³	29 ⁴	304	16	349
2. instans straffesager	56	66	6	128
3. instans straffesager (anke)	18 ⁵	196	14	228
3. instans straffesager (kære)	20 ⁶	87	0	107

¹ I gruppen med 3. instans civile ankesager er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret i sager, der behandles af landsretten som 1. instans og til dels Sø- og Handelsretten, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse. Det gælder særskilt anke af sagsomkostninger i domme afsagt af landsretterne og Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 5.

² Der er i 2 af ankesagerne meddelt begrænset bevilling.

³ I gruppen med 3. instans civile kæresager er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret af kendelser og beslutninger afsagt i en sag, der behandles af landsretterne som 1. instans og til dels Sø- og Handelsretten, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2.

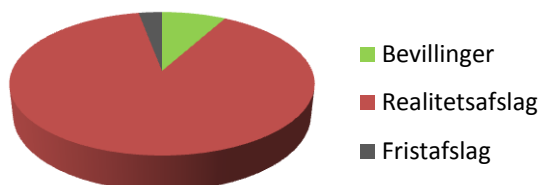
⁴ Der er i 1 kæresag meddelt begrænset bevilling.

⁵ Der er i 3 ankesager meddelt begrænset bevilling.

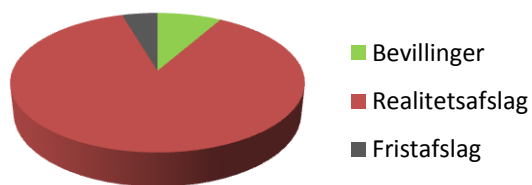
⁶ Der er i 1 kæresag meddelt begrænset bevilling.

Nedenfor er fordelingen i 3. instans civile sager og straffesager grafisk angivet på henholdsvis anke- og kæresager:

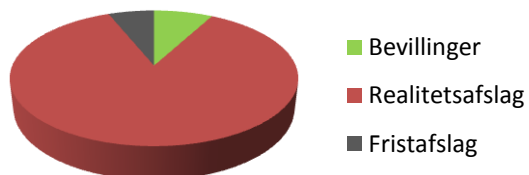
3. instans civile sager anke

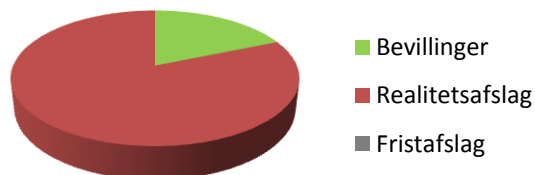
3. instans civile sager kære

3. instans straffesager anke

3. instans straffesager kære

En undersøgelse af udviklingen i antallet af afgjorte sager, bevillinger mv. i årene 2007 til 2012 fremstår således:

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antal afgjorte sager	1.059	1.099	1.075	1.247	1.164	1.266
2. instans civile sager	168	160	187	182	157	181
Bevillinger	65	70	78	59	81	61
Realitetsafslag	81	70	86	97	55	108
Fristafslag	22	20	23	26	21	12
3. instans civile sager	464	542	525	617	576	622
Bevillinger	42	80	69	92	81	51
Realitetsafslag	392	421	419	500	466	547
Fristafslag	29	41	37	25	29	24
2. instans straffesager	114	100	96	114	108	128
Bevillinger	38	30	29	46	44	56
Realitetsafslag	69	53	51	57	54	66
Fristafslag	7	17	16	11	10	6
3. instans straffesager	312	297	269	334	323	335
Bevillinger	36	50	37	71	64	38
Realitetsafslag	249	226	216	246	249	283
Fristafslag	27	21	16	17	10	14

En undersøgelse af antallet af henholdsvis anke- og kæretilfælde til Højesteret i forhold til antallet af realitetsbehandlede ansøgninger i årene 2007 til 2012 har givet følgende resultat:

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
3. instans civile sager (anke)¹						
Ansøgninger efter rpl. § 371	192	234	213	266	233	247
Bevillinger efter rpl. § 371	19	40	28	34	30	21
Bevillingsandel i hele procent	10 %	17 %	13 %	13 %	13 %	9 %
Ansøgninger efter rpl. § 368, stk. 5²	10	13	24	18	34	18
Bevillinger efter rpl. § 368, stk. 5	3	1	1	3	3	1
Bevillingsandel i hele procent	30 %	8 %	4 %	17 %	9 %	6 %
3. instans civile sager (kære)³						
Ansøgninger	232	254	251	308	280	333
Bevillinger	20	39	40	55	48	29
Bevillingsandel i hele procent	9 %	15 %	16 %	18 %	17 %	9 %
3. instans straffesager (anke)						
Ansøgninger	185	170	157	155	180	214
Bevillinger	15	28	28	23	39	18
Bevillinger i hele procent	8 %	16 %	18 %	15 %	22 %	8 %
3. instans straffesager (kære)						
Ansøgninger	100	106	96	162	133	107
Bevillinger	21	22	9	48	25	20
Bevillingsandel i hele procent	21 %	21 %	9 %	30 %	19 %	19 %

¹ I gruppen med 3. instans civile ankesager er medtaget ansøgninger og bevillinger efter følgende hjemler, hvor kriteriet for at meddele tilladelse til anke til Højesteret ligesom i retsplejelovens § 371 er, at sagen er af principiel karakter:

- Konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 371.
- Retsplejelovens § 665, stk. 1 (ophævet pr. 1. marts 2012), jf. retsplejelovens § 371.
- Retsplejelovens § 475, stk. 3, jf. § 371.
- Færøernes retsplejelov.
- Grønlands retsplejelov.

² Efter retsplejelovens § 368, stk. 5, kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til særskilt anke til Højesteret af bestemmelser om sagsomkostninger i domme afsagt af landsretterne eller Sø- og Handelsretten, såfremt afgørelsen herom er af principiel karakter.

³ I gruppen med 3. instans civile kæresager er medtaget ansøgninger og bevillinger efter følgende hjemler, hvor kriteriet for at meddele tilladelse til kære til Højesteret ligesom i retsplejelovens § 392, stk. 2, er, at sagen er af principiel karakter:

- Konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2.
- Dødsboskiftelovens § 105, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2.
- Retsplejelovens § 391, stk. 3.
- Færøernes retsplejelov.
- Grønlands retsplejelov.

3.1.2 Sagsbehandlingstiden

Procesbevillingsnævnet foretager årligt en opgørelse af sagsbehandlingstiden i nævnets afdeling for appektilladelser og i afdelingen for fri proces. Før 2011 blev den gennemsnitlige sagsbehandlingstid beregnet ud fra antal afsluttede sager i oktober kvartal. Fra 2011 er sagsbehandlingstiden beregnet ud fra antal afsluttede sager over hele året.

En opgørelse over sagsbehandlingstiden for 2012 (1.494 sager) i afdelingen for appektilladelser sammenlignet med årene 2007 – 2011 giver følgende resultat:

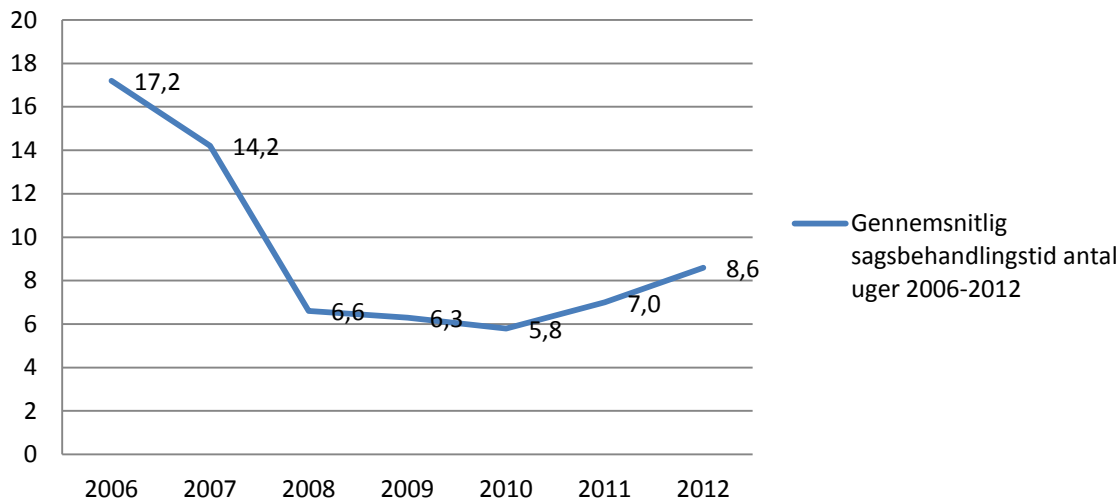
Andel afsluttede sager i %	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Under 4 uger	24	36	36	35	31	26
Under 6 uger	35	55	57	62	50	38
Under 8 uger	41	72	72	77	66	48
Under 10 uger	46	82	85	87	77	59
Under 12 uger	52	89	90	92	83	69
Under 14 uger	56	92	94	95	88	79
Under 16 uger	61	93	96	97	92	87
Alle	100	100	100	100	100	100
Antal sager i alt	399	425	337	411	1.340	1.494

Det bemærkes, at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til kontradiktion og indhentelse af nødvendige bilag fra ansøgeren, retterne mv.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for appektilladelser er i 2012 på 8,6 uger. Der er således tale om en stigning på 1,6 uger i forhold til 2011, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var på 7,0 uger.

Denne stigning i sagsbehandlingstiden skyldes navnlig, at der er modtaget - og også afgjort - væsentlig flere sager, hvorfor gennemløbstiden gennemsnitligt er blevet lidt længere, også selvom den samlet produktivitet var højere i 2012 i forhold til de foregående år. Se herom også afsnit 2.4 om produktivitet.

Gennemsnitlig sagsbehandlingstid antal uger 2006-2012

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for appeltilladelser er fra 2006 blevet mere end halveret frem mod 2012, som ovenstående graf viser.

Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 6-8 uger. Nævnet vil derfor i 2013 have fokus på igen at nedbringe sagsbehandlingstiden til under 8 uger.

3.1.3 Anmodning om genoptagelse og aktindsigt

Det bemærkes, at nævnets behandling af sager om anmodning om genoptagelse og af sager om anmodning om aktindsigt indtil 1. januar 2012 blev journaliseret under den tidligere sag. Med virkning fra 1. januar 2012 har nævnet journaliseret anmodning om genoptagelse og anmodning om aktindsigt i særskilte sager.

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser har således udover de ovenfor nævnte antal sager på 1.582 i 2012 modtaget 101 anmodninger om genoptagelse af sager i afdelingen for appeltilladelse, hvoraf de 93 sager blev afsluttet i 2012 med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 3,8 uger.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har bemyndiget formanden til at afgøre genoptagelsesansøgninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

Af de 93 afsluttede sager om genoptagelse meddelte formanden i henhold til ovennævnte bemyndigelse afslag på genoptagelse i 85 sager. I 8 sager blev anmodning om genoptagelse behandlet på et nævnsmøde. I alle 8 sager besluttede nævnet at genoptage sagen, fordi der forelå væsentlige nye oplysninger. I 7 af disse sager fastholdt nævnet de tidligere meddelte afslag, og i 1 sag meddelte nævnet bevilling.

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser har i 2012 desuden modtaget 27 anmodninger om aktindsigt, som alle blev afsluttet i 2012 med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 0,4 uger.

3.2 Civile sager

I afsnit 3.2. og 3.3. foretages en talmæssig gennemgang af de afgjorte sager i afdelingen for appeltilladelser. I kapitel 4 er refereret en række af de sager, hvor Procesbevillingsnævnet har meddelt appeltilladelse til Højesteret. Se også Procesbevillingsnævnets hjemmeside, hvor der løbende bliver opdateret nyheder i afdelingen for appeltilladelser.

3.2.1 2. instansbevillinger i civile sager

3.2.1.1 Ankesager

Nævnet har i 2012 realitetsbehandlet 78 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager angående krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 368, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 27 sager.

Sagerne fordeler sig som følger:

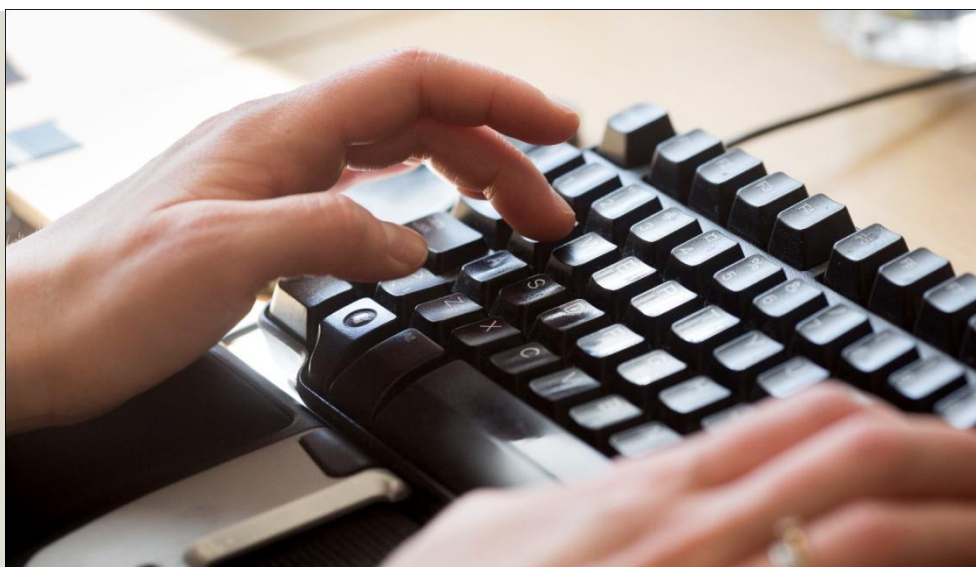
	Bevillinger	Afslag
Aftale- og formueret	9	28
Erstatning	2	2
Fast ejendom	0	0
Foreningsforhold	1	0
Forsikringsret	0	1
Lejeret	9	6
Parkering	5	6
Andelsboligforhold	0	2
Andet	1	6
I alt	27	51

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2011.

3.2.1.2 *Kæresager*

Nævnet har i 2012 realitetsbehandlet 81 ansøgninger om kæretiladelse i sager, hvor byretten har fastsat sagsomkostninger til højst 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 389, stk. 2, § 391, stk. 2, og § 584a, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 30 sager. Herudover har nævnet i 2012 realitetsbehandlet 10 ansøgninger om tilladelse til kære fra byret til landsret af afgørelser om udlæg, der har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., jf. retsplejelovens § 584, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 4 sager.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2011.

3.2.2 3. instansbevillinger i civile sager

3.2.2.1 Ankesager

Nævnet har i 2012 realitetsbehandlet 235 ansøgninger om tilladelse til at anke domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 371. Bevilling blev meddelt i 20 sager.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Afslag
Aftale- og formueret	4	41
Andelsboligforhold	3	0
Ansættelsesret	2	7
Arveret	0	4
Erstatning, personskade	1	19
Erstatning, rådgiveransvar	0	5
Erstatning, tingsskade	0	2
Erstatning, andet	0	8
Familieret	1	11
Fast ejendom	1	23
Forsikringsret	0	6
Forældreansvarslov	0	41
Freds- og æreskrænkelser	0	0
Immaterielret	0	2
Kommunalret	0	2
Konkursret	0	6
Lejeret	7	14
Naboret	0	1
Retsplejelov	1	5
Andet	0	18
I alt	20	215

Herudover har Procesbevillingsnævnet i 2012 realitetsbehandlet følgende ansøgninger om tilladelse til anke til Højesteret:

- 18 ansøgninger om tilladelse til særskilt anke af bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 5. Nogle af sagerne vedrører domme, som er afsagt af landsretterne som 1. instans. Bevilling blev meddelt i 1 sag.
- 8 ansøgninger i sager vedrørende administrativ frihedsberøvelse efter retsplejelovens § 475, stk. 3, jf. § 371. Bevilling blev meddelt i 1 sag.
- 3 ansøgninger efter den færøske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i sagerne.
- 1 ansøgning efter den grønlandske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret, er refereret i afsnit 4.2.1.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2011.

3.2.2.2 *Kæresager*

Nævnet har i 2012 realitetsbehandlet følgende ansøgninger om tilladelse til kære til Højesteret:

- 212 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes og Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2. Nogle af sagerne vedrører kendelser og beslutninger, der er afsagt eller truffet af landsretterne i sager, der behandles af landsretterne som 1. instans. Bevilling blev meddelt i 18 sager.
- 102 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes afgørelser i fogedsager, jf. retsplejelovens § 585. Bevilling blev meddelt i 11 sager.
- 1 ansøgning om kæretilladelse efter lov om dødsboskifte § 105, stk. 1, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2. Der blev ikke meddelt bevilling i sagen.
- 9 ansøgninger om kæretilladelse efter konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2. Der blev ikke meddelt bevilling i sagerne.
- 3 ansøgninger om tilladelse til kære af landsrettens domme om afvisning efter retsplejelovens § 391, stk. 3. Der blev ikke meddelt bevilling i sagerne.
- 6 ansøgninger efter den færøske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i sagerne.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret i afsnit 4.2.2.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2011.

3.3 Straffesager

3.3.1 2. instansbevillinger i straffesager

Nævnet har i 2012 realitetsbehandlet 122 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager, hvor ankeadgangen er begrænset i medfør af retsplejelovens § 903, stk. 1, jf. § 902, stk. 1 og 2.

106 af ansøgningerne var indgivet af tiltalte, mens 16 ansøgninger var fra anklagemyndigheden. Bevilling blev meddelt i 56 sager, heraf 42 bevillinger til tiltalte og 14 til anklagemyndigheden.

Tiltaltes ansøgninger om anke

Oversigt over ansøgninger om 2. instansbevillinger fra tiltalte, som nævnet har realitetsbehandlet i 2012:

Sager om overtrædelse af straffeloven:

	Bevillinger	Afslag
Freds- og æreskrænkelser	3	1
Hærværk	2	4
Overtr. mod tjenestemand	2	1
Tyveri	4	6
Andet	5	5
I alt	16	17

Sager om overtrædelse af særlovgivningen:

	Bevillinger	Afslag
Arbejds miljølovgivning	1	0
Dyrebeskyttelse	1	0
Lov om euforiserende stoffer	1	0
Fiskeri	1	0
Færdselslov, hastighed	2	14
Færdselslov, andet	10	20
Natur- og miljøbeskyttelse	1	0
Ordensbekendtgørelsen	3	7
Restaurationsloven	1	0
Retsplejelov	0	1
Våben og fyrværkeri	0	1
Anden særlovgivning	5	4
I alt	26	47

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2011.

Anklagemyndighedens ansøgninger om anke

Oversigt over ansøgninger om 2. instansbevillinger fra anklagemyndigheden i straffesager, som nævnet har realitetsbehandlet i 2012:

	Bevillinger	Afslag
Strfl., andet	1	0
Tyveri	1	0
Færdselslov, hastighed	2	1
Færdselslov, andet	2	0
Natur- og miljøbeskyttelse	1	0
Anden særlovgivning	7	1
I alt	14	2

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2011.

3.3.2 3. instansbevillinger i straffesager

3.3.2.1 Ankesager

Nævnet har i 2012 realitetsbehandlet 208 ansøgninger om tilladelse til at anke domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 932. 201 ansøgninger var indgivet af tiltalte, mens 7 var indgivet af anklagemyndigheden. Bevilling til tiltalte blev meddelt i 10 sager og til anklagemyndigheden i 6 sager.

Nævnet har i 2012 har desuden realitetsbehandlet 4 sager efter den grønlandske retsplejelov. Der blev meddelt bevilling i 2 af sagerne. Ansøgningerne var indgivet af tiltalte.

Nævnet har i 2012 har herudover realitetsbehandlet 2 sager efter den færøske retsplejelov. Der blev ikke givet bevilling i sagerne. Ansøgningerne var indgivet af tiltalte.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret, er refereret i afsnit 4.3.1.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 1996-2011.

Tiltaltes ansøgninger om anke

Oversigt over ansøgninger fra tiltalte, jf. retsplejelovens § 932, som nævnet har realitetsbehandlet i 2012:

Sager om overtrædelse af straffeloven:

	Bevillinger	Afslag
Berigelseskriminalitet	1	10
Drab	0	13
Falsk forklaring og ankl.	0	1
Freds- og ærekrænkelse	2	5
Overtr. mod tjenestemand	0	7
Narkotika	0	9
Personfarlig kriminalitet*	3	29
Røveri	1	8
Sædelighedsforbrydelser	0	14
Udvisning	2	16
Andet	1	6
I alt	10	118

---

* Inkluderer ikke røveri og drab, der er opgjort særskilt, eller vold mod tjenestemand, der er inkluderet i rubrikken overtrædelser mod tjenestemand.

Sager om overtrædelse af særlovgivningen:

	Bevillinger	Afslag
Arbejdsmiljølovgivningen	0	2
Dyrebeskyttelseslovgivning	0	6
Erst. straf. retlig forfølg.	1	8
Færdselslov	1	29
Lov om euforiserende stoffer	0	2
Natur- og miljøbeskyttelse	0	3
Restaurationsloven	0	1
Told, skat og afgifter	0	11
Våben og fyrværkeri	0	10
Anden særlovgivning	0	5
I alt	2	77

Anklagemyndighedens ansøgninger om anke

Oversigt over ansøgninger om 3. instansbevillinger fra anklagemyndigheden i straffesager, som nævnet har realitetsbehandlet i 2012:

	Bevillinger	Afslag
Udvisning	1	0
Personfarlig kriminalitet	1	1
Strfl., andet	1	0
Erst. Straf. retlig. forfølg.	1	0
Retsplejelov	1	0
Færdselslov	1	0
I alt	6	1

3.3.2.2 *Kæresager*

Nævnet har i 2012 realitetsbehandlet 105 ansøgninger om tilladelse til kære af landsrettens kendelser og beslutninger i ankesager, jf. retsplejelovens § 968 a, stk. 1, landsrettens afgørelser i kæresager, jf. retsplejelovens § 973 og landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarerne, jf. retsplejelovens § 1013, stk. 3.

Bevilling blev meddelt i 20 sager.

Ansøgning var indgivet af tiltalte i 103 sager, heraf 39 sager vedrørende varetægtsfængsling. Bevilling blev meddelt i 18 sager. 6 af disse sager vedrørte varetægtsfængsling. Ansøgning var indgivet af anklagemyndigheden i 2 sager. Der blev meddelt bevilling i begge sager.

Nævnet har desuden i 2012 realitetsbehandlet 2 ansøgninger om kærertiladelse efter den færøske retsplejelov. Der blev ikke meddelt bevilling i sagerne.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret i afsnit 4.3.2.

En oversigt over antal af bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne fra årene 1996-2011.

4 KONKRETE SAGER, HVORI DER I 2012 ER TRUFFET AFGØRELSE I NÆVNETS AFDELING FOR APPELTILLADELSER

4.1 Generelt

Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om appeltilladelser i civile sager og straffesager. Nedenfor er omtalt et uddrag af sager, hvori Procesbevillingsnævnet har meddelt appeltilladelse til Højesteret. I civile sager er kriteriet for at meddele tilladelse til appel til Højesteret, at sagen er principiel karakter, og i straffesager tillige, hvis der foreligger særlige grunde.

Med virkning fra 1. juli 2010 blev der indført hjemmel til at meddele begrænset 3. instansbevilling, hvis særlige grunde taler for det. Denne særlige hjemmel har været udnyttet i 7 sager i 2012.

Procesbevillingsnævnet skal sikre, at retsvæsnets ressourcer anvendes på de rigtige sager. Afdelingen for appeltilladelser skal således blandt andet medvirke til, at Højesterets ressourcer primært anvendes på sager, der rejser spørgsmål af generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde. For at få tilladelse til at indbringe en sag for Højesteret skal den således have en retlig betydning, der rækker ud over den enkelte sag.

Procesbevillingsnævnet er opmærksom på, at der ved visse sagsområder kan være behov for at meddele bevilling i et antal af sager vedrørende samme problemstilling, således at Højesteret får mulighed for at fastlægge retspraksis ved at udstikke mere differentierede retningslinjer på et givent område.

Årsberetningen for 2012 indeholder alene referater af udvalgte sager, hvori der er truffet afgørelse i sager om tilladelse til anke eller kære til Højesteret. Se desuden Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk, der har referater af de sager, hvor der er meddelt appeltilladelse til Højesteret. Referaterne bliver løbende offentliggjort. Retsplejelovens regler om appeltilladelser er medtaget som bilag 8.3.

4.2 Civile sager

4.2.1 Civile ankesager

Kunne en boligforening ophæve to lejemål i medfør af generalklausulen i almenlejelovens § 90, stk. 1, nr. 12, som følge af lejernes sønners kriminalitet?

To lejeres beboelseslejemål var af boligforeningen blevet ophævet i medfør af almenlejelovens § 90, stk. 1, nr. 12, under henvisning til, at lejernes sønner var blevet dømt for røveri samt ildspåsættelse på en institution beliggende på boligforeningens område. Såvel bolig- som landsretten fandt, at ophævelserne havde været berettiget. Landsretten udtalte, at det måtte indgå i vurderingen af, hvorvidt lejernes fjernelse var påkrævet på ophævelsestidspunktet, at lejernes sønner var registreret som fraflyttede på ophævelsestidspunktet, at lejerne havde beboet lejemålene i en længere årrække, og at lejerne fortsat havde hjemmeboende børn. Landsretten tillagde dog efter en samlet afvejning karakteren og grovheden af sønnernes forbrydelser afgørende vægt. Procesbevillingsnævnet meddelte lejerne tilladelse til anke til Højesteret.

Boligretten i Århus' domme af 30. marts 2011 (BS 8-989/2010 og BS 8-990/2010).

Vestre Landsrets domme af 21. marts 2012 (B-0920-11 og B-0919-11).

Tilladelser til anke til Højesteret af 27. april 2012 (PBN 2012-22-0196 og PBN 2012-22-0197).

Afvisning af sag om opfyldelse af aftale, der stred mod lov og ærbarhed, jf. DL 5-1-2

To husejere havde indgået en aftale med et selskab om en byggeentreprise, hvorefter selskabet skulle renovere husejernes hus. Selskabets konkursbo videreførte en sag mod husejerne vedrørende betaling af et påstået resttilgodehavende efter byggeriets afslutning. Byretten fandt ikke den indgåede aftale urimelig, og da det ikke var godtgjort, at der var betalt eller forelå mangler ved det udførte arbejde, blev husejerne pålagt at betale 503.792,93 kr. til konkursboet. Landsretten anså det bevist, at den indgåede aftale fastsatte, at en væsentlig del af entreprisesummen skulle betales kontant og på en sådan måde, at betalingen ikke blev bragt til det offentliges kendskab. Landsretten fandt herefter efter de afgivne forklaringer, som var bestyrket af en række af de bilag, der var tilgået sagen fra konkursboet, bevist, at aftalen om byggeriet mellem husejerne og selskabet stred mod lov

og ærbarhed, jf. DL-5-1-2. Herefter afviste landsretten sagen fra domstolene. Procesbevillingsnævnet meddelte konkursboet tilladelse til anke til Højesteret.

Retten i Næstveds dom af 30. september 2010 (BS 14-1875/2008).

Østre Landsrets dom af 23. februar 2012 (B-2959-10).

Tilladelse til anke til Højesteret af 13. juli 2012 (PBN 2012-22-0169).

Begrænset bevilling i sag om bl.a. efterbetaling af lønmodtagerandel af pensionsbidrag

En elev rejste krav mod sin arbejdsgiver om betaling af en række beløb, herunder efterbetaling af pension. Sagen blev først behandlet i et fagligt udvalg og derefter i Tvistighedsnævnet, hvor eleven fik medhold i sine krav. Arbejdsgiveren indbragte Tvistighedsnævnets afgørelse for byretten, hvis afgørelse af eleven blev indbragt for landsretten. I ankesagen tog arbejdsgiveren bekræftende til genmæle i forhold til påstanden om efterbetaling af arbejdsgiverandelen af pensionsbidraget. Landsretten henviste til, at Tvistighedsnævnets kompetence efter erhvervsuddannelseslovens § 65 var begrænset til at træffe afgørelse om erstatning, og frifandt bl.a. på denne baggrund arbejdsgiveren for efterbetaling af lønmodtagerandelen af pensionsbidraget, idet denne løbende var udbetalt til eleven, der derfor ikke havde lidt noget tab. Landsretten stadfæstede i øvrigt Tvistighedsnævnets afgørelse. Procesbevillingsnævnet meddelte eleven tilladelse til anke til Højesteret af den del af sagen, der vedrørte spørgsmålet om efterbetaling af lønmodtagerandelen af pensionsbidraget.

Københavns Byrets dom af 25. maj 2011 (BS 13A-1896/2010).

Østre Landsrets dom af 6. juni 2012 (B-2087-11).

Begrænset tilladelse til anke til Højesteret af 29. november 2012 (PBN 2012-22-0398).

Var långivers samtykke til overdragelse af kommanditanparter en gyldighedsbetingelse – også i det indbyrdes forhold mellem kommanditselskabet og den enkelte kommanditist?

Ifølge et kommanditselskabs vedtægter krævede enhver overgang af ejendomsretten til kommanditanparter samtykke fra komplementaren og selskabets långivere. En kommanditist aftalte med direktøren i komplementaren, som havde tegningsretten alene, at denne skulle erhverve kommanditanparterne. Der forelå imidlertid ikke samtykke fra

selskabets långivere. Kommanditselskabet stævnedes kommanditisten med påstand om betaling af et beløb svarende til summen af dennes resthæftelse. Såvel by- som landsretten dømte kommanditisten til at betale. Landsretten udtalte blandt andet, at långivers samtykke efter vedtægtsbestemmelsen var en gyldighedsbetingelse også i forholdet mellem kommanditisten og selskabet. Herefter, og da selskabet ikke havde udvist retsfortabende passivitet, tiltrådte landsretten, at kommanditisten ikke var frigjort fra sine forpligtelser til at betale de af selskabet opkrævede beløb. Procesbevillingsnævnet meddelte kommanditisten tilladelse til anke til Højesteret.

Samtidig genoptog Procesbevillingsnævnet en sammenlignelig sag, som nævnet tidligere havde behandlet, og hvor samme kommanditselskab havde fået afslag på anketilladelse til Højesteret. I den sag havde landsretten fundet, at samme kommanditselskab *havde* udvist retsfortabende passivitet over for en anden kommanditist, der uden långivernes samtykke havde overdraget kommanditanparterne til direktøren. Procesbevillingsnævnet meddelte i denne sag kommanditselskabet tilladelse til anke til Højesteret. Kun kommanditselskabet i den anden sag har udnyttet bevillingen, mens kommanditisten i den første sag ikke har anket til Højesteret.

Retten i Roskildes dom af 25. november 2010 (BS 10A-2405/2009) og Retten på Bornholms dom af 22. marts 2010 (BS 265/2009).

Østre Landsrets domme af henholdsvis 6. januar 2012 (B-3680-10) og 10. februar 2011 (B-969-10).

Tilladelser til anke til Højesteret af 4. april 2012 (PBN 2012-22-0048 og PBN 2012-22-0083).

Det bemærkes, at Procesbevillingsnævnet i en tredje sag om samme emne meddelte en kommanditist tilladelse til anke til Højesteret af en dom afsagt af Østre Landsret den 12. marts 2012. Tilladelsen er dog ikke udnyttet.

Retten i Lyngbys dom af 31. januar 2011 (BS 150-2284/2009).

Østre Landsrets dom af 12. marts 2012 (B-488-11).

Tilladelse til anke til Højesteret af 3. juli 2012 (PBN 2012-22-0239).

Sag om forældelse af tilbagebetalingskrav for overpris på andelsbolig.

Køberen af en andelslejlighed anlagde sag mod sælgeren med påstand om, at sælgeren skulle tilbagebetale en påstået overpris. I det særskilt udskilte spørgsmål om forældelse

fandt by- og landsret, at et eventuelt krav ikke var forældet. Landsretten henviste til, at kravet på tilbagebetaling af overpris hvilede på den forudsætning, at den valuarvurdering, som dannede grundlag for prisfastsættelsen af andelen ved købet i april 2008, ikke var udtryk for ejendommens handelsværdi, og at køberen ikke før et beboermøde i juli 2009 kendte eller burde have kendt sit eventuelle krav på tilbagebetaling. Da sag var anlagt mindre end 6 måneder efter beboermødet, var et eventuelt krav ikke forældet, jf. andelsboligforeningslovens § 16, stk. 3. Sælgeren ankede med Procesbevillingsnævnet tilladelse til Højesteret. Højesteret stadfæstede landsrettens dom og udtalte bl.a., at der ikke gælder en almindelig pligt for køberen af en andelsbolig til i forbindelse med købet at foranstalte nærmere undersøgelser af værdien af andelsboligforeningens ejendom med den konsekvens, at manglende undersøgelse fører til, at et eventuelt krav mod sælgeren forældes 6 måneder efter aftalens indgåelse. Højesteret fandt, at hverken de oplysninger, der var i det materiale, som køberen havde modtaget forud for købet, eller omstændighederne i øvrigt havde givet køberen særlig anledning til at foranstalte nærmere undersøgelser af ejendommens værdi. Køberen burde på tidspunktet for indgåelsen af købsaftalen således ikke have kendt sit eventuelle krav. Heller ikke efter købet og frem til begyndelsen af juli 2009, hvor køberen modtog indkaldelsen til beboermødet, burde køberen have kendt sit eventuelle krav. Herefter fandt Højesteret, at et eventuelt krav ikke var forældet.

Retten på Frederiksbergs dom af 4. april 2011 (BS E-3599/2009).

Østre Landsrets dom af 16. september 2011 (B-1591-11).

Tilladelse til anke til Højesteret af 30. januar 2012 (PBN 2011-22-0425).

Højesterets dom af 17. april 2013 (sag 70/2012).

Sag om tilbagebetalingskrav for overpris på andelsbolig.

Køberen af en andelsbolig anlagde sag mod sælgeren af andelsboligen og mod det ejendomsadministrationsselskab, som havde udfærdiget overdragelsesaftalen, med krav om tilbagebetaling af overpris. Køberen havde i marts 2009 købt en andelsbolig til en pris, der var fastsat på baggrund af den maksimalpris, der var besluttet på generalforsamlingen i april 2008. Maksimalprisen var fastsat på baggrund af en valuarvurdering pr. 31. december 2007, der fastsatte værdien af ejendommen til 115 mio. kr. I januar 2009 indhentede

andelsboligforeningen en ny valuarvurdering, hvor handelsværdien af andelsboligen blev fastsat til 100 mio. kr. pr. 31. december 2008, og på en generalforsamling i april 2009, dvs. efter købet af andelsboligen, blev maksimalprisen for andelsboligen på baggrund af valuarvurderingen pr. 31. december 2008 nedsat med ca. 500.000 kr. Landsrettens flertal fandt, at den pris, der var betalt for andelsboligen, ikke oversteg maksimalprisen efter andelsboligforeningslovens § 5, og frifandt sælger og ejendomsadministrator for køberens krav (dissens). Køberen ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse til Højesteret over for både sælger og administrator. Højesteret udtalte, at oplysningen om den nye valuarvurdering var af så væsentlig betydning for andelens værdi, at der burde have været taget højde herfor ved overdragelsen af andelen. Højesteret fandt, at faldet i andelens værdi på handelstidspunktet var af en sådan størrelsesorden, at købsprisen var fastsat i strid med den lovbestemte maksimalpris, jf. andelsboligforeningslovens § 5, stk. 1. Sælgeren måtte derfor tilbagebetale overprisen til køberen. Højesteret fandt endvidere, at andelsboligforeningens administrator, der havde rådgivet om salget, havde handlet ansvarspådragende over for køberen og sælgeren. Administratoren hæftede derfor solidarisk med sælgeren for betalingen til køberen. Sælgerens tab var dog ikke opstået som følge af administratorens rådgivning, men på grund af faldet i ejendommens værdi, og sælgeren skulle derfor friholde administratoren for betalingen til køberen, mens administratoren skulle friholde sælgeren for sagsomkostningerne til køberen.

Københavns Byrets dom af 12. oktober 2010 (BS 17B-5708/2009).
U 2013.1076 H.

4.2.2 Civile kæresager

Var 2 drenge ulovlig tilbageholdt af moderen i Danmark, så de skulle tilbageleveres til faderen i USA?

En moder og en fader havde under deres ægteskab i USA fået 3 børn sammen. I maj 2010 rejste moderen med parternes tre fællesbørn på henholdsvis 7 år, 3 år og 3 måneder til Danmark på sommerferie. Faderen, der var forblevet i familiens hjem i USA, meddelte under ferien, at han ville skilles. Under en e-mailkorrespondance mellem parterne i begyndelsen af juni 2010 oplyste moderen, at hun ønskede at blive i Danmark med børnene.

Hun bad faderen om en erklæring om, at børnene kunne blive hos hende i Danmark, så de kunne komme i skole og børnehave samt modtage lægehjælp. Faderen underskrev den 12. juni 2010 en erklæring, ifølge hvilken han gav tilladelse til, at børnene kunne bo hos deres moder i Danmark. Den 16. september 2010 anlagde faderen sag om skilsmisse og forældremyndighed ved en domstol i Arizona, USA, som den 5. august 2011 traf afgørelse om, at børnene skulle tilbageleveres til faderen i USA. Den 13. september 2011 anmodede faderen om tilbagegivelse af børnene i henhold til Haagerbørnebortførelseskonventionen. Fogedretten blev på baggrund af den amerikanske dom anmodet om bistand med udlevering af børnene til faderen i USA. Sagen var på dette tidspunkt tillige indbragt for domstolene i Danmark, men udsat efter børnebortførelseslovens § 19, stk. 1. Fogedretten, der afslog at udlevere børnene, udtalte, at uanset om det blev lagt til grund, at den amerikanske dom havde retskraft eller ej i Danmark, fandtes der at være alvorlig risiko for, at udlevering ville være til skade for børnenes sjælelige og legemlige sundhed eller på anden måde sætte dem i en situation, som de ikke burde tåle, jf. børnebortførelseslovens § 11, nr. 2. Landsretten fandt ikke grundlag for at antage, at faderen ved sin erklæring havde accepteret, at børnene varigt fik bopæl i Danmark, og ændrede på baggrund af den amerikanske dom fogedrettens afgørelse således, at de 2 ældste børn skulle udleveres til faderen i USA, idet der i modsætning til det yngste barn ikke fandtes at være grundlag for at nægte tilbagegivelse efter børnebortførelseslovens § 11, nr. 2. Moderen kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse til Højesteret, der bestemte, at ingen af børnene skulle tilbagegives til faderen i USA. Højesteret lagde til grund, at faderen ved sin erklæring af 12. juni 2010 havde samtykket til, at børnene tog varigt ophold hos deres moder i Danmark. Da børnene herefter havde fået bopæl ("habitual residence") i Danmark, tilkom kompetencen vedrørende spørgsmålet om børnenes opholdssted myndighederne i Danmark, ikke USA. Der forelå endvidere ikke en ulovlig tilbageholdelse efter børnebortførelsesloven og Haagerbørnebortførelseskonventionen.

Tilladelse til kære til Højesteret af 9. marts 2012 (PBN 2012-23-0014).

U 2012.336 H.

Skal der ske afvisning af kæremål, hvor originalt kæreskrift først blev modtaget 8 dage efter kærefristens udløb?

Efter byrettens dom modtog byretten pr. e-mail den 8. maj 2012, som var 6 dage før kærefristens udløb, et kæreskrift vedrørende omkostningsafgørelsen i dommen. Det var anført, at originalt kæreskrift var afsendt samtidig, og at der var indbetalt kæreafgift. Det originale kæreskrift kom imidlertid ikke frem til byretten, der 7 dage efter kærefristens udløb anmodede om tilsendelse af nyt originalt kæreskrift, som byretten så modtog først 8 dage efter fristens udløb. Landsretten afviste kæremålet under henvisning til, at det originale kæreskrift ikke kunne anses for ekspederet således, at det måtte forventes at være retten i hænde senest den første hverdag efter kærefristens udløb, jf. retsplejelovens § 394, stk. 2, 2. pkt. Procesbevillingsnævnet meddelte de kærende tilladelse til kære til Højesteret. For Højesteret blev det dokumenteret, at kæreafgift var indbetalt til byretten den 9. maj 2012. Under disse omstændigheder lagde Højesteret til grund, at de kærende havde sendt det originale kæreskrift som oplyst, således at det måtte forventes at være retten i hænde senest den første hverdag efter kærefristens udløb. Kæren var dermed rettidig. Landsrettens kendelse om afvisning blev derfor ophævet, og kæremålet hjemvist til realitetsbehandling ved landsretten.

Tilladelse til kære til Højesteret af 17. september 2012 (PBN 2012-22-0383).
U 2013.1162 H.

Opkrævning af berammelsesafgift i forbindelse med berammelse af en delforhandling, jf. retsplejelovens § 253.

I en sag, hvorunder der var nedlagt påstand om betaling af 50 mio. kr., og som behandlede af landsretten i 1. instans, havde landsretten besluttet at udskille en påstand om afvisning og en påstand om frifindelse for tiden til særskilt behandling og afgørelse, jf. retsplejelovens § 253, stk. 1 og 2. Landsretten opkrævede i forbindelse med berammelsen af forhandlingen om disse påstande en berammelsesafgift hos sagsøgeren på 75.000 kr. Sagsøgeren protesterede, men Vestre Landsret fastholdt opkrævningen, jf. retsafgiftslovens § 2, stk. 1, under henvisning til, at delforhandlingen ville kunne medføre, at sagens behandling ved landsretten blev afsluttet. Sagsøgeren kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen til Højesteret, der (med dissens) fastslog, at berammelsesafgiften skal betales forud for den

første del af hovedforhandlingen i tilfælde, hvor denne foreløbigt begrænses til enkelte af de spørgsmål, sagen omfatter. Der skal kun betales berammelsesafgift én gang, og dette gælder, uanset om rettens afgørelse af de udskilte spørgsmål ikke fører til en afslutning af sagen ved denne instans, og der derfor bliver spørgsmål om en yderligere hovedforhandling af sagens øvrige spørgsmål. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens kendelse.

Vestre Landsrets kendelse af 25. april 2012 (B-0210-11).

Tilladelse til kære til Højesteret af 18. juni 2012 (PBN 2012-22-0234).

Højesterets kendelse af 21. juni 2013 (sag 208/2012).

Kræver kære til landsretten af flere afgørelser om sagsomkostninger om flere parter betaling af hver under 10.000 kr. Procesbevillingsnævnets tilladelse?

Ved byrettens omkostningsafgørelser var i alt 9 sagsøgere blevet pålagt at betale 7.000 kr. hver i sagsomkostninger til sagsøgte under samme byretssag, efter at de havde hævet sagen eller indgået forlig. Ved landsrettens kendelse afvistes to kæremål – iværksat af sagsøgte, der fandt de tilkendte beløb for lave, over for henholdsvis den gruppe sagsøgere, der havde hævet sagerne, og den gruppe sagsøgere, der havde opnået forlig – under henvisning til, at det følger af retsplejelovens § 389, stk. 2, at kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 10.000 kr., ikke kan kæres, medmindre der forligger tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Landsretten henviste til, at der var tale om individuelle omkostningsafgørelser vedrørende hver enkelt sagsøger, der ikke for hver enkelt sagsøger oversteg 10.000 kr. Sagsøgte kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagerne til Højesteret, der stadfæstede landsrettens kendelse med henvisning til, at kærrende ved byrettens beslutninger var blevet tilkendt et omkostningsbeløb på 7.000 kr. hos hver af de indkærede, hvorefter kære af omkostningsafgørelserne fandtes at kræve tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 389, stk. 2.

Tilladelser til kære til Højesteret af 3. september 2012 (PBN 2012-22-0217 og PBN 2012-22-0274).

U 2013.1763 H.

Hvornår er det bevist, at forældelsesfristen i DL 5-14-4 er afbrudt ved fremsendelse af påmindelse med almindeligt brev før ikrafttræden af den nye forældelseslov?

I to fogedsager om udlæg på baggrund af tre gældsbreve fra henholdsvis 1984, 1985 og 1986 samt et retsforlig fra 1988 påstod en kreditor fogedsagerne fremmet under henvisning til, at forældelsesfristen vedrørende alle fire krav var afbrudt ved fremsendelse af påmindelser til skyldner ved almindeligt brev, som var sket 2 gange i 1995 samt en gang i henholdsvis 2006, 2007 og 2010. Skyldner påstod sagerne nægtet fremme under henvisning til, at forældelsen ikke var afbrudt, og forklarede, at han ikke havde modtaget påmindelserne fra 1995, 2006 og 2007, men at han først hørte fra kreditor ved brevet afsendt i 2010. Fogedretten nægtede at fremme fogedsagen under henvisning til, at kreditor ikke havde godtgjort, at de øvrige breve var kommet frem til skyldner. Landsretten stadfæstede fogedrettens kendelse under henvisning til, at forældelse efter DL 5-14-4 afbrydes ved enhver henvendelse fra kreditor til skyldner, og at det er kreditor, der har bevisbyrden for, at skyldner har modtaget påmindelsen, og at afgivelse til almindelig brevforsendelse kan ikke i sig selv udgøre bevis herfor. Da skyldner havde benægtet at have modtaget påmindelserne fra 1995, 2006 og 2007, kunne forældelsen efter DL 5-14-4 ikke anses for afbrudt. Kreditoren kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagerne til Højesteret.

I en tredje fogedsag, der handlede om udlæg på baggrund af en dom afsagt i 1989, påstod kreditoren ligeledes fogedsagen fremmet under henvisning til, at forældelsesfristen var afbrudt ved fremsendelse af en påmindelse til skyldner med almindelig brevforsendelse. Denne kreditor fremlagde kopi af et brev af 14. maj 2007 til skyldner på dennes folkeregisteradresse. Skyldneren bestred at have modtaget påmindelsen og oplyste, at forsendelser til ham erfaringsmæssigt ofte blev fejlløst, hvis ikke det i CPR-registeret anførte stednavn anførtes i adressen. Fogedretten nægtede at fremme fogedsagen under henvisning til, at kreditor ikke under disse omstændigheder havde godtgjort, at brevet var kommet frem til skyldner. I landsretten fremlagde kreditoren en sagsrapport, hvoraf det fremgik, at der foruden brevet af 14. maj 2007 var sendt påmindelser til skyldner henholdsvis den 12. marts og den 12. november 2007. Brevet af 12. marts 2007 kunne desuden fremlægges. Østre Landsret lagde herefter til grund, at der var sendt påmindelser til skyldners folkeregisteradresse tre gange i 2007. Da skyldneren ikke havde dokumenteret

uregelmæssigheder i postgangen, lagde landsretten til grund, at brevene var kommet frem, og ændrede fogedrettens kendelse således, at udlægsforretningen fremmedes. Skyldneren kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen til Højesteret.

Højesteret behandlede de 3 sager sammen og udtalte, at der ved bedømmelsen af, om en kreditor har ført tilstrækkeligt bevis for, at en påmindelse er afsendt og kommet frem til skyldneren, f.eks. kan indgå kreditorens redegørelse for sine rutiner for postafsendelse og modtagelse af returnerede breve, ligesom der kan blive tale om fremlæggelse af kopi af afsendte breve og udskrift af journalnotater. Der kan endvidere vise sig behov for en bevisførelse om mulige svigt eller fejlkilder i forbindelse med postomdelingen hos skyldneren. Er der afsendt flere breve, vil sandsynligheden for, at ingen af disse breve skulle være kommet frem til skyldneren, være meget beskeden, såfremt der ikke i øvrigt kan påvises omstændigheder, der giver anledning til en anden vurdering. Det er ikke udelukket, at en kreditor kan løfte bevisbyrden for, at en påmindelse er kommet frem til skyldneren, selv om der alene er afsendt et enkelt brev. Et enkelt brev vil dog normalt ikke i sig selv være tilstrækkeligt.

I de første to sager, hvor kreditor havde fremlagt kopi af fire breve sendt til skyldnerens folkeregisteradresse i 1995 (2 stk.), 2006 og 2007, foretaget en elektronisk registrering af de to senest afsendte breve samt oplyst om bl.a. postgangen hos kreditor, fastslog Højesteret, at der ikke var indtrådt forældelse af kravet, da det var usandsynligt, at ingen af brevene skulle være kommet frem til skyldneren. Højesteret ophævede herefter landsrettens kendelse og hjemviste sagerne til fortsat behandling i fogedretten.

I den tredje sag, hvor kreditor havde fremlagt to breve fra 2007, som ikke var kommet retur, samt en sagsrapport, der understøttede, at brevene var afsendt, fastslog Højesteret ligeledes, at der ikke var indtrådt forældelse af kravet, da det var meget lidt sandsynligt, at ingen af brevene skulle være kommet frem til skyldneren. Skyldnerens oplysninger om manglende angivelse af bynavn og uregelmæssig postgang mv. var ikke af en sådan vægt, at det kunne føre til en anden vurdering. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens kendelse.

Tilladelser til kære til Højesteret af 20. marts 2012 (PBN 2012-22-0066 og PBN 2012-22-0067) og 4. april 2012 (PBN 2012-22-0148).

U 2013.165 H.

Det bemærkes, at Procesbevillingsnævnet i en fjerde sag om samme emne i 2012 havde meddelt en skyldner tilladelse til kære til Højesteret af en kendelse afsagt af Vestre Landsret den 22. december 2011. Tilladelsen er dog ikke udnyttet.

Fogedretten i Hernings kendelse af 18. november 2011 (FS 1-4480/2011).

Vestre Landsrets kendelse af 22. december 2011 (B-2959-11).

Tilladelse til kære til Højesteret af 19. juli 2012 (PBN 2012-22-0318).

4.3 Straffesager

4.3.1 Anke i straffesager

Var der hjemmel i den dagældende § 124, stk. 5, jf. stk. 1, i straffeloven til at idømme straf for flugt under afsoning med elektronisk fodlænke?

En tiltalt var under en tilståelsessag i byretten fundet skyldig i under afsoning i eget hjem at have afmonteret sin elektroniske fodlænke, hvorefter han forlod hjemmet uden tilladelse fra kriminalforsorgen. Byretten henførte forholdet under den dagældende § 124, stk. 5, jf. stk. 1, i straffeloven. Landsretten stadfæstede under en af tiltalte iværksat udmålingsanke byrettens dom. Tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen til Højesteret og påstod blandt andet frifindelse under henvisning til, at forholdet ikke var strafbart efter straffelovens § 124. Højesteret udtalte bl.a., at der hverken efter ordlyden af straffelovens § 124, stk. 5, 1. pkt., eller forarbejderne til bestemmelsen var holdepunkter for en forståelse af udtrykket ”personer, der ... i forbindelse med straffuldbyrdelse uden for kriminalforsorgen ... er frihedsberøvet i institution m.v.” som omfattende den, der uden tilladelse forlader sin bolig under afsoning af en fængselsstraf med elektronisk fodlænke. Højesteret fastslog herefter, at der ikke var hjemmel i straffelovens § 124, stk. 5, jf. stk. 1, eller dennes analogi til at straffe tiltalte, som derfor blev frifundet. Som en konsekvens af dommen har Folketinget vedtaget en ændring af § 124, stk. 5, jf. lov nr. 628 af 12. juni 2013.

Tilladelse til anke til Højesteret af 7. november 2012 (PBN 2012-25-0238).

U 2013.1153/2 H.

Var kravet til beskrivelsen af udførelsesmåden i anklageskriftet i en sag om mishandling og drab på to-årig opfyldt?

To tiltalte var under en ankesag ved Grønlands Landsret fundet skyldige i mishandling og drab på et toårigt barn. De tiltalte, der var henholdsvis barnets mor og dennes samlever, blev hver idømt en foranstaltning på ni års anstaltsanbringelse. Landsretten fandt i forhold til drabstiltalen, at de tiltalte havde udført handlinger, som de måtte have indset som overvejende sandsynligt ville være livstruende. Landsretten bemærkede i øvrigt, at anklageskriftet i sagen, der for så vidt angår drabsforholdet angav, at dødsårsagen var en svær traumatisk betinget væskeansamling i kraniet/hjernen, men som ikke nærmere beskrev

de begåede handlinger mod barnets hoved, kunne have været mere præcist. Landsretten fandt dog efter de konkrete omstændigheder, at der kunne dømmes i overensstemmelse med tiltalen. De tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen til Højesteret. Samleveren hævdede senere sin anke for Højesteret. For så vidt angår moderen bemærkede Højesteret, at det måtte anses for en fejl, at drabstiltalen ikke som udførelsesmåde angav den vold mod barnets hoved, som de tiltalte var fundet skyldige i at have begået, og som måtte antages at være den umiddelbare årsag til barnets død. Højesteret fastslog imidlertid, at oplysningerne om de voldshandlinger, herunder vold mod barnets hoved, som Grønlands Landsret havde dømt for, var velkendte for tiltalte, og at anklageskriftets manglende beskrivelse af volden mod hovedet ikke havde haft betydning for tiltaltes mulighed for at tilrettelægge sit forsvar. Under hensyntagen til bl.a. længstetiden for anbringelse i anstalt og moderens personlige forhold fastsatte Højesteret straffen til anbringelse i en anstalt for domfældte i 7 år.

Tilladelser til anke til Højesteret af 10. februar 2012 (PBN 2011-25-0260 og PBN 2011-25-0261).
U 2012.2944/1H.

Var der tale om et "egentligt hjemmerøveri" med den virkning, at røveriet af denne grund skulle henføres under strafskærpselsesbestemmelsen i straffelovens § 288, stk. 2?

To tiltalte var under en tilståelsessag i såvel by- som landsret idømt 5 års fængsel for røveri efter strafskærpselsesreglen i straffelovens § 288, stk. 2, der finder anvendelse, når et røveri er af særlig grov beskaffenhed, herunder – efter en lovændring i 2011 – når gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem for at begå røveri. Straffene blev fastsat med henvisning til det i forarbejderne til lov nr. 760 af 29. juni 2011 forudsatte om, at straffen for hjemmerøveri som udgangspunkt vil være 5 års fængsel svarende til en fordobling af det hidtidige strafniveau. De tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen til Højesteret, der bemærkede, at de tiltalte efter deres egne forklaringer var trængt ind hos offeret, og ved brug af vold i form af et halsgreb og trussel om vold, herunder trussel med lægtehammer, havde frarøvet ofret diverse personlige effekter og 1.200 kr. i kontanter. Ofret kendte en medgerningsmand, som havde anstiftet, at røveriet blev begået hos det pågældende offer, idet medgerningsmanden dog ikke deltog i selve udførelsen af røveriet. Højesteret fandt på denne baggrund, at det ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne

lægges til grund, at det havde været hensigten med den gældende strafskærpselsesregel, der trådte i kraft den 1. juli 2011, at et røveri som det begåede skulle anses som et ”egentligt hjemmerøveri”, således at det af den grund var omfattet af straffelovens § 288, stk. 2. Da røveriet heller ikke i øvrigt kunne anses for at være af særlig grov beskaffenhed, fandt Højesteret herefter, at straffen for begge de tiltalte skulle fastsættes efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, og Højesteret nedsatte herefter straffen for begge tiltalte til fængsel i 1 år og 6 måneder.

Tilladelse til anke til Højesteret af 8. juni 2012 (PBN 2012-25-0108).

U 2013.821 H.

Under hvilke omstændigheder kan der straffes i sammenstød for forsøg på grov vold, jf. straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 21, og fareforvoldelse, jf. straffelovens § 252, stk. 1, når motorkøretøj føres på fortov?

Det kunne under en straffesag i såvel by- som landsret lægges til grund, at tiltalte havde ført en personbil op på et fortov med 30-50 km/t og kørt frem mod en person, der kom gående på fortovet få meter fra køretøjet, så denne person var nødsaget til at springe til siden for at undgå at blive påkørt. Byretten fandt det bevist, at personen var blevet påkørt, hvis hun ikke var hoppet til siden, og at tiltalte måtte have indset, at der var nærliggende risiko for, at hun ved sin kørsel kunne ramme personen. På denne baggrund fandt byretten tiltalte skyldig i overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 21, og § 252, stk. 1. Landsretten tiltrådte byrettens afgørelse af skyldsspørgsmålet. Tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen til Højesteret, der fandt, at det ikke efter landsrettens dom med den fornødne sikkerhed kunne lægges til grund, at landsretten havde fundet det bevist, at tiltalte havde forsæt til at ramme personen. Højesteret frifandt derfor tiltalte for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 21, idet forholdet i stedet alene blev henført under straffelovens § 252, stk. 1. Højesteret nedsatte som følge heraf den af landsretten idømte straf, som endvidere blev gjort betinget på vilkår af bl.a. samfundstjeneste. Højesteret havde herudover anledning til at udtale sig mere generelt om muligheden for at straffe for vold og uagtsom legemsbeskadigelse i sammenstød med straffelovens § 252, stk. 1. Højesteret udtalte således blandt andet, at hvis en fører af et motorkøretøj med en ikke ubetydelig hastighed kører frem mod en bestemt person, må der foretages en konkret bedømmelse af,

om føreren af bilen havde forsæt til at ramme personen, eller om den pågældende kun havde forsæt til at forvolde nærliggende fare. Der er i denne situation som udgangspunkt ikke grundlag for at straffe efter straffelovens § 252, stk. 1, hvis der kan straffes efter § 245. Har handlingen også rummet anden fare, f.eks. fare for andre end den eller dem, som blev påkørt eller forsøgt påkørt, kan der efter omstændighederne straffes efter begge bestemmelser.

Tilladelse til anke til Højesteret af 11. juni 2012 (PBN 2012-25-0068).

U 2013.854 H.

4.3.2 Kære i straffesager

Langvarig varetægtsfængsling under hensyn til gentagelsesrisikoen i en sag om terrorisme og forsøg på terrorisme

Under en nævningsag i byretten, hvor der var rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 114, stk. 1, nr. 7, jf. til dels § 21, i forbindelse med brandstiftelse og forsøg herpå begået mod en række offentlige og privatejede bygninger, og hvor der var berammet hovedforhandling i perioden fra den 29. oktober 2012 til den 17. december 2012, blev to tiltaltes varetægtsfængsling på baggrund af gentagelsesrisikoen i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2, forlænget – for den ene tiltalte indtil dom og for den anden tiltalte i yderligere 4 uger. Landsrettens kendelser bevirkede, at de tiltaltes varetægtsfængsling kom til at vare i mere end 1 år, idet de havde været frihedsberøvet under sagen siden henholdsvis den 26. april og den 18. maj 2011, hvilket efter retsplejelovens § 768 a, stk. 1, nr. 2, kræver, at der foreligger særlige omstændigheder. Landsretten fandt efter en samlet vurdering af sagens omstændigheder, herunder bl.a. at der forelå mistanke af en betydelig styrke sammenholdt med karakteren og omfanget af den kriminalitet, der var rejst tiltale for, at varetægtsfængsling kunne udstrækkes ud over et år, og stadfæstede byrettens kendelser. Landsrettens kendelser blev af de tiltalte med Procesbevillingsnævnets tilladelse indbragt for Højesteret, der blandt andet udtalte, at bedømmelsen af, om der foreligger særlige omstændigheder, efter forarbejderne beror på en konkret helhedsvurdering af sagens omstændigheder i hvert enkelt tilfælde. Med hensyn til varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2, fremgår det af forarbejderne, at en gentagelsesfare

normalt vil vare ved, indtil sagen er afsluttet, men at kravet om særlige omstændigheder indebærer, at der skal foretages en samlet bedømmelse med udgangspunkt i en skærpet vurdering, dels med hensyn til de omstændigheder, der er omtalt i retsplejelovens § 768 (navnlig om efterforskningen er fremmet med fornøden hurtighed), dels med hensyn til nødvendigheden af at opretholde fængslingen efter den anvendte fængslingsgrund. I den foreliggende sag var der rejst tiltale for en meget alvorlig forbrydelse, og de tiltalte havde efter tiltalen i flere tilfælde over en periode på ca. et år overtrådt eller forsøgt at overtræde straffelovens § 114, stk. 1, nr. 7. Henset hertil og til den begrundede mistanke om deres bevæggrunde, fandt Højesteret det nærliggende at antage, at de på fri fod vil begå ny ligearartet kriminalitet, og at denne risiko ikke kunne antages at være afsvækket som følge af den tid, de har været frihedsberøvet, ligesom det proportionalitetskrav, der fremgår af retsplejelovens § 762, stk. 3, ikke talte imod fortsat varetægtsfængsling. Efterforskningen var endvidere fremmet med den fornødne hurtighed, jf. retsplejelovens § 768, og sagen blev i februar 2012 forhåndsberammet til hovedforhandling, der var påbegyndt. På denne baggrund tiltrådte Højesteret, at der efter en samlet vurdering forelå sådanne særlige omstændigheder, at det i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2, var nødvendigt at udstrække varetægtsfængslingen af de tiltalte ud over fristen på et år.

Tilladelse til kære til Højesteret af 19. juli 2012 (PBN 2012-22-0318).

U 2013.547 H.

Kan der i visse situationer ske forkyndelse af en ankemeddelelse i Statstidende?

I en større sag om underslæb og skattesvig blev en række tiltalte frifundet i byretten mens en blev idømt 1 års betinget fængsel. Ved ankemeddelelse af 12. september 2006 iværksatte anklagemyndigheden blandt andet i relation til disse 4 tiltalte anke til domfældelse – og for den dømte tillige til skærpelse. Anklagemyndigheden udfoldede i de følgende år forgæves en række bestræbelser – både nationalt og internationalt – på at forkynde ankemeddelelsen på sædvanlig vis over for de 4 tiltalte, som ubestridt var udrejst af Danmark, men hvis bopæl eller opholdssted anklagemyndigheden ikke havde kunnet skaffe sig kendskab til. Herefter – i juli 2011 – forkyndte anklagemyndigheden ankemeddelelsen ved kundgørelse i Statstidende. Landsretten admitterede anken med henvisning til, at anklagemyndighedens forkyndelse af ankemeddelelsen havde hjemmel i retsplejelovens § 159, stk. 1, nr. 1, men at

statstidendeforkyndelse i straffesager af hensyn til de tiltalte kun bør anvendes i ganske særlige situationer, herunder når mulighederne for forkyndelse på sædvanlig vis må anses for udtømte. Landsretten fandt under de anførte omstændigheder, at det var undskyldeligt, at der ikke var sket forkyndelse tidligere, og at anklagemyndigheden således ikke havde tilsidesat bestemmelsen i den på tidspunktet for ankens iværksættelse gældende bestemmelse i retsplejelovens § 949, stk. 2, 2. pkt. De fire tiltalte kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen til Højesteret, der tiltrådte, at retsplejelovens § 159 indeholder hjemmel til at foretage forkyndelse i Statstidende også i straffesager, og at anklagemyndigheden i rimeligt omfang og på en efter omstændighederne adækvat måde havde bestræbt sig på at forkynde ankemeddelelsen på sædvanlig vis forud for forkyndelsen i Statstidende, jf. den dagældende retsplejelovs § 949, stk. 2, 1. pkt. Blandt andet på denne baggrund stadfæstede Højesteret landsrettens kendelse.

Tilladelse til kære til Højesteret af 4. juni 2012 (PBN 2012-25-0114).

U 2013.586 H.

Fortolkningen af reglen om "ne bis in idem" i udleveringslovens § 10 d, stk. 1

En græsk statsborger var i Grækenland tiltalt for blandt andet dokumentfalsk og bedrageri, og Grækenland havde begæret udlevering ved udstedelse af en europæisk arrestordre. Blandt de forhold, som han var begæret udleveret for, var et forhold af gentagen dokumentfalsk efter den græske straffelov ved den 6. maj 2005 på vegne af et selskab – men uden at have beføjelse hertil – at have præsenteret en check, der var udstedt den 30. april 2005 til selskabet, til indløsning i en pengeinstitutfilial på Rhodos, som imidlertid afviste udbetaling med henvisning til manglende dækning. Justitsministeriet traf afgørelse om, at grækeren skulle udleveres, og afgørelsen blev godkendt af byretten. Grækeren kærede byrettens kendelse til landsretten. Under landsrettens behandling af sagen blev det dokumenteret, at grækeren ved en udeblivelsesdom fra 2007 var blevet dømt efter den græske checklov for at have at have udstedt samme check den 30. april 2005, som han nu – blandt andet – blev begæret udleveret for at have forsøgt at indløse. I landsretten blev blandt andet fremlagt en erklæring indhentet fra den græske anklagemyndighed, hvoraf det blandt andet fremgik, at der ikke var tale om begæring om udlevering til strafforfølgning for samme forbrydelse, idet henholdsvis dokumentfalsk, jf. udleveringsbegæringen, og

udstedelse af en dækningsløs check, jf. udeblivelsesdommen, i græsk ret er to forskellige forbrydelser med to forskellige strafammer. Landsretten stadfæstede byrettens kendelse blandt andet med henvisning til, at det forhold, at grækeren i 2007 blev dømt for den 30. april 2005 at have udstedt en dækningsløs check, ikke giver grundlag for at antage, at udlevering ville være i strid med udleveringslovens § 10 d og princippet om ”ne bis in idem”, blandt andet fordi der var tale om væsentligt forskellige strafbare forhold. Grækeren kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen til Højesteret, der blandt andet udtalte, at udleveringslovens § 10 d, stk. 1 – trods sin ordlyd – må fortolkes således, at princippet om ”ne bis in idem” også er til hinder for udlevering af en person til strafforfølgning, hvis den tidligere dom er afsagt i den medlemsstat, der anmoder om udlevering. Højesteret bemærkede herefter blandt andet, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i en dom af 10. februar 2009 i sagen Zolotukhin mod Rusland havde udtalt, at artikel 4, stk. 1, i tillægsprotokol 7 til den europæiske menneskerettighedskonvention (om ”ne bis in idem”), skal forstås således, at den forhindrer ”the prosecution or trial of a second offence in so far as it arises from identical facts or facts which are substantially the same”. Højesteret konstaterede, at grækeren i 2007 var dømt for overtrædelse af checkloven, og at det samme checkforhold tillige var omfattet af arrestordren, dog således, at handlingen nu blev henført til en anden straffebestemmelse. På denne baggrund fastslog Højesteret, at der var tale om ”samme strafbare handling”, hvorfor der ikke kunne ske udlevering i dette forhold.

Tilladelse til kære til Højesteret af 4. juni 2012 (PBN 2012-25-0018).

U 2012.834 H.

Er bestemmelser i en domskonklusion om mortifikation af æresfornærmende sigtelser en offentligretlig følge i retsplejelovens § 902's forstand?

To tiltalte var i byretten idømt hver 10 dagbøder á 500 kr. for overtrædelse af straffelovens § 267, ligesom det i byretsdommen var bestemt, at de tiltalte skulle betale tortgodtgørelse, og at en række sigtelser blev kendt ubeføjede, jf. straffelovens § 273, stk. 1. De tiltalte ankede dommen, men landsretten afviste anken, med henvisning til, at betingelserne i retsplejelovens § 902, stk. 2, for at anke dommen uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 903, stk. 1, ikke var opfyldt, idet de tiltalte ikke var idømt mere end 20

dagbøder, og da bemærkningen i domskonklusionen om, at ærefornærmende sigtelser er ubeføjede, samt den fastsatte tortgodtgørelse ikke er offentligretlige retsfølger. De tiltalte kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse sagen til Højesteret, der fandt, at udtrykket ”andre offentligretlige følger” i såvel stk. 1 som i stk. 2, nr. 4, i retsplejelovens § 902 efter bestemmelsens ordlyd og forhistorie må forstås således, at det bl.a. omfatter mortifikation efter straffelovens § 273, stk. 1, i en offentligt påtalt injuriersag. Højesteret bestemte herefter, at de tiltaltes anke skulle realitetsbehandles i landsretten.

Tilladelse til kære til Højesteret af 7. november 2012 (PBN 2012-25-0227).

U 2013.1765/1 H.

5 NÆVNETS VIRKSOMHED I 2012 I AFDELINGEN FOR FRI PROCES

5.1 Generelt

De nye regler om fri proces og dermed etableringen af nævnets afdeling for fri proces trådte som nævnt først i kraft med virkning fra 1. januar 2007.

Nævnet har i 2012 afholdt 42 møder i afdelingen for fri proces.

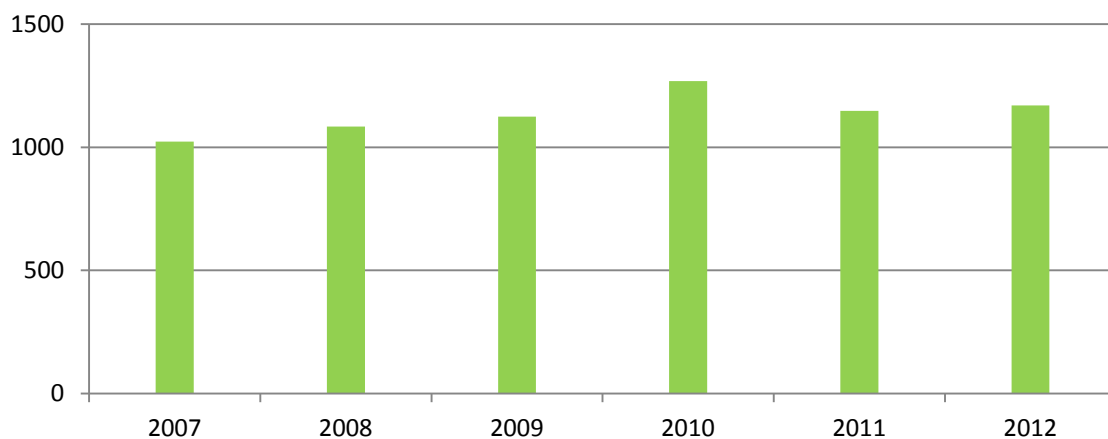
Den 1. januar 2012 var 215 sager uafsluttede.

Nævnet har i 2012 modtaget 1.170 sager om fri proces.

Til sammenligning modtog nævnet i 2007 – 2011 følgende antal sager:

År	2007	2008	2009	2010	2011
Antal sager	1.023	1.084	1.124	1.268	1.147

Her er de modtagne sager fra 2007 til 2012 illustreret i et søjlediagram:

Der er i 2012 blevet afsluttet 1.254 sager. Heraf er 99 sager blevet afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence mv.).

Der var herefter den 31. december 2012 131 uafsluttede sager.

5.1.1 Nævnsbehandlede sager i 2012

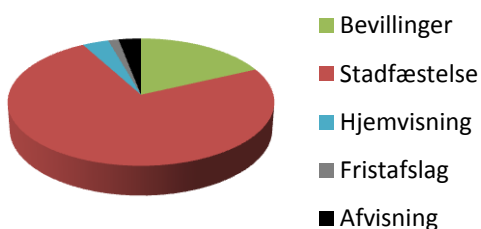
Nævnet har i 2012 afgjort 1.155 sager, der fordeler sig således:

	Bevillinger ¹	Stadfæstelse	Hjemvisning ¹	Fristafslag	Afvisning ²	I alt
Fri proces til sager i 1. instans	167	682	33	13	28	923
Fri proces til appelsager	43	155	5	3	17	223
Genoptagelsesklager	0	6	0	0	0	6
Aktindsigtsklager	1	2	0	0	0	3

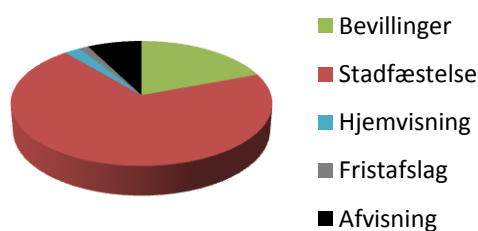
¹ I tallene for bevillinger og hjemvisning indgår også delvis bevillinger eller hjemvisninger, hvilket også gælder for oversigterne vedrørende de enkelte bestemmelser i de følgende afsnit.

² Gruppen dækker bl.a. over sager, hvor nævnet har afvist at behandle sagen under henvisning til, at ansøgningen eller klagen er indgivet for sent i forhold til retssagens hovedforhandling, hvor retssagen er afsluttet ved forlig, der omfatter sagens omkostninger, eller hvor ansøgeren har hævet retssagen.

1. instans sager

Fri proces til appelsager

5.1.2 Sagsbehandlingstiden

Procesbevillingsnævnet foretager årligt en opgørelse af sagsbehandlingstiden i nævnets afdeling for appeltilladelser og i afdelingen for fri proces. Før 2011 blev den gennemsnitlige sagsbehandlingstid beregnet ud fra antal afsluttede sager i oktober kvartal. Fra 2011 er sagsbehandlingstiden beregnet ud fra antal afsluttede sager over hele året.

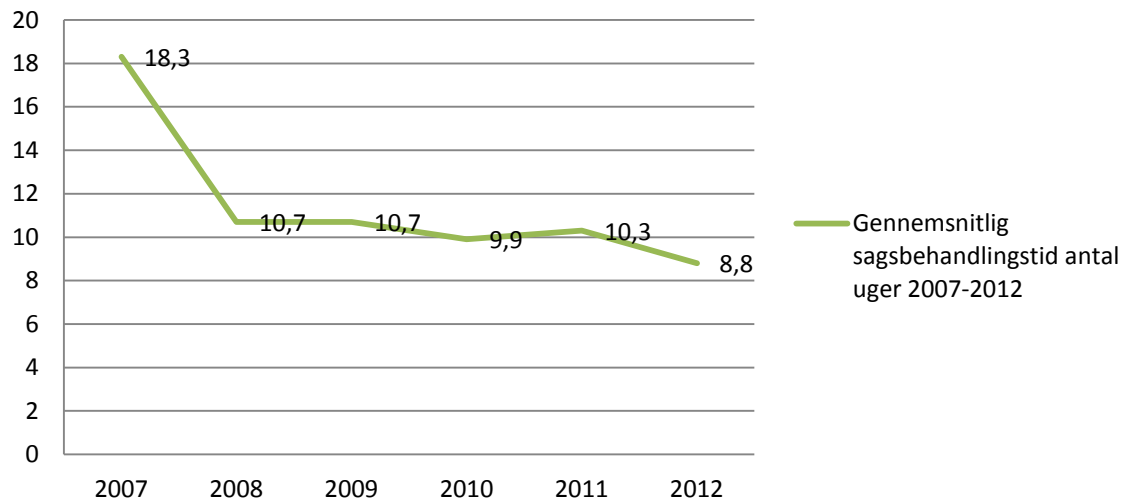
En opgørelse over sagsbehandlingstiden for 2012 (1.254 sager) i afdelingen for fri proces har givet følgende resultat:

Sagsbehandlingstid	I alt
Under 4 uger	23 %
Under 6 uger	40 %
Under 8 uger	52 %
Under 10 uger	63 %
Under 12 uger	74 %
Under 14 uger	80 %
Under 16 uger	87 %
Alle	100 %
Antal sager i alt	1.254

Det bemærkes, at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til kontradiktion og indhentelse af nødvendige bilag fra klageren, Civilstyrelsen og retterne mv.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for fri proces er i 2012 på 8,8 uger. Der er således tale om et fald på 1,5 uger i forhold til 2011, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var 10,3 uger.

Gennemsnitlig sagsbehandlingstid antal uger 2007-2012

I afdelingen for fri proces, der blev etableret pr. 1. januar 2007, er den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for 2008 og frem blevet nedbragt med ca. 8 uger og i 2012 med ca. 10 uger i forhold til 2007.

Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 6-8 uger. Nævnet vil derfor i 2012 fortsat have fokus på at nedbringe den gennemsnitlige sagsbehandlingstid.

5.1.3 Anmodning om genoptagelse og aktindsigt

Det bemærkes, at nævnets behandling af sager om anmodning om genoptagelse og af sager om anmodning om aktindsigt indtil 1. januar 2012 blev journaliseret under den tidligere sag. Med virkning fra 1. januar 2012 har nævnet journaliseret anmodning om genoptagelse og anmodning om aktindsigt i særskilte sager.

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces har således udover de ovenfor nævnte antal sager på 1.170 i 2012 modtaget 184 anmodninger om genoptagelse af sager i afdelingen for fri proces, hvoraf de 174 sager blev afsluttet i 2012 med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 5,3 uger.

Nævnets afdeling for fri proces har bemyndiget formanden til at afgøre genoptagelsesansøgninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

Af de 174 afsluttede sager om genoptagelse meddelte formanden i henhold til ovennævnte bemyndigelse afslag på genoptagelse i 86 sager. 2 sager blev tilbagekaldt, og 1 sag blev henlagt.

I 85 sager blev anmodning om genoptagelse behandlet på et nævnsmøde. I alle 85 sager besluttede nævnet at genoptage sagen, fordi der forelå væsentlige nye oplysninger. I 47 af disse sager fastholdt nævnet de tidligere meddelte afslag, og i 36 sager meddelte nævnet bevilling. 2 sager blev genoptaget og hjemvist til fornyet behandling i Civilstyrelsen.

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces har i 2012 desuden modtaget 25 anmodninger om aktindsigt, som alle blev afsluttet i 2012 med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 0,3 uger.

5.2 Fri proces til sager i 1. instans

5.2.1 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2012 realitetsbehandlet 130 sager efter retsplejelovens § 325.

Heraf omhandlede 24 sager betingelsen om, at ansøger ikke må have en retshjælpsforsikring, der dækker omkostninger forbundet med sagen. Nævnet stadfæstede 21 sager under henvisning til, at denne betingelse ikke var opfyldt, og nævnet hjemviste 3 sager til fornyet behandling i Civilstyrelsen. I 15 af de 21 sager traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse i henhold til retsplejelovens § 329. 106 sager vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces. Nævnet stadfæstede herunder 93 sager under henvisning til, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt, og hjemviste 13 sager, idet nævnet fandt, at de økonomiske betingelser var opfyldt. I 42 af de 93 sager traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329.

En oversigt over antal bevillinger mv. i tidligere år fremgår af årsberetningerne for årene 2007-2011.

5.2.2 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet realitetsbehandlede 661 sager efter retsplejelovens § 328 i 2012.

Nævnet meddelte bevilling i 150 sager, heraf 82 under henvisning til bestemmelsen i retsplejelovens § 328, stk. 3, hvorefter lejere, arbejdstagere og skadeslidte anses for at have rimelig grund til at føre proces i retssager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemaal eller ansættelsesforhold eller om personskade, medmindre forhold som nævnt i § 328, stk. 2, nr. 2-5, klart taler imod. I 5 sager blev bevilling meddelt under henvisning til retsplejelovens § 328, jf. cirkulære nr. 32 af 9. marts 1970 om fri proces til ægtefælleskifte efter skiftelovens kap. VI.

Nævnet stadfæstede efter § 328 494 afslag på fri proces, heraf 166 sager, der var omfattet af retsplejelovens § 328, stk. 3. I 55 sager blev fri proces afslået under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. I 5 sager stadfæstede nævnet afslag i retssager om ærekrænkelse, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2. I 20 sager blev der meddelt afslag på fri proces i sager, der var omfattet af retsplejelovens § 328, jf. cirkulære nr. 32 af 9. marts 1970 om fri proces til ægtefælleskifte efter skiftelovens kap. VI.

17 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen med henblik på fornyet behandling, heraf 9 sager under henvisning til, at sagen var omfattet af reglen i retsplejelovens § 328, stk. 3. 3 sager blev hjemvist, idet nævnet fandt, at ansøgningen ikke kunne afslås under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. 5 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen til behandling efter retsplejelovens § 328 under henvisning til andre årsager.

Af de i alt 661 sager vedrørende retsplejelovens § 328 blev der i 40 sager tillige meddelt afslag efter retsplejelovens § 329. Nævnet hjemviste ingen sager til Civilstyrelsen med henblik på behandling efter denne bestemmelse.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Ansættelsesret	9	36	0
Erhvervsforhold	1	69	3
Erstatning, personskade	72	137	9
Erstatning, rådgiveransvar	0	1	0
Erstatning, andet	12	25	0
Familie- og arveret	17	53	2
Fast ejendom	8	10	0
Formueret	8	36	2
Forældremyndighed og bopæl	9	36	1
Injurier	0	9	0
Lejeret	11	26	0
Skatteret	0	5	0
Sociale ydelser	0	20	0
Strafbare forhold	0	9	0
Udlændingeret	0	8	0
Andet	3	14	0
I alt	150	494	17

5.2.3 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329

Nævnet har i 2012 realitetsbehandlet 74 sager alene om fri proces efter retsplejelovens § 329. I 15 sager blev der meddelt bevilling. I 59 sager stadfæstede nævnet afslag på fri proces alene i medfør af retsplejelovens § 329. Ingen sager blev hjemvist til Civilstyrelsen.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Ansættelsesret	1	2	0
Erhvervsforhold	0	0	0
Erstatning, personskade	4	6	0
Erstatning, rådgiveransvar	0	0	0
Erstatning, andet	4	24	0
Familie- og arveret	1	2	0
Fast ejendom	1	3	0
Formueret	1	10	0
Forældremyndighed og bopæl	0	0	0
Injurier	0	1	0
Lejeret	3	1	0
Skatteret	0	1	0
Sociale ydelser	0	1	0
Udlændingeret	0	0	0
Økonomiske betingelser	0	4	0
Andet	0	4	0
I alt	15	59	0

5.2.4 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336

Nævnet har i 2012 realitetsbehandlet 17 sager efter retsplejelovens § 336, hvorefter der kan ydes en ansøger, som har en retshjælpsdækning, der dækker omkostninger forbundet med sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum. I 2 sager meddelte nævnet, at betingelserne for godtgørelse efter retsplejelovens § 336 var opfyldt. I 15 sager stadfæstede nævnet Civilstyrelsens afslag på godtgørelse. Ingen sager blev hjemvist til fornyet behandling i Civilstyrelsen.

5.3 Fri proces til ankesager

5.3.1 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2012 realitetsbehandlet 26 sager efter retsplejelovens § 325.

Sagerne vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces samt betingelsen om, at ansøger ikke må have en retshjælpsforsikring, der dækker omkostningerne, der er forbundet med sagen. Nævnet stadfæstede 17 afgørelser under henvisning til, at de økonomiske betingelser for fri proces ikke var opfyldt. I 2 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329. Nævnet hjemviste 1 sag til Civilstyrelsen til fornyet behandling, idet nævnet fandt, at de økonomiske betingelser var opfyldt. Nævnet stadfæstede 7 afgørelser under henvisning til, at ansøgeren havde en retshjælpsforsikring. I 4 af disse sager traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329. Nævnet hjemviste 1 sag til Civilstyrelsen til fornyet behandling, idet nævnet fandt, at omkostningerne ved sagen ikke kunne holdes inden for forsikringens maksimum.

5.3.2 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet realitetsbehandlede i 2012 146 sager efter retsplejelovens § 328. Nævnet meddelte bevilling i 30 sager. Nævnet afslog fri proces i 114 sager under henvisning til retsplejelovens § 328 og hjemviste 2 sager til Civilstyrelsen.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Ansættelsesret	0	1	0
Erhvervsforhold	0	10	1
Erstatning, personskade	1	11	0
Erstatning, andet	1	2	0
Familie- og arveret	2	18	0
Fast ejendom	1	4	0
Formueret	0	9	0
Forældremyndighed og bopæl	23	44	1
Injurier	0	0	0
Lejeret	1	8	0
Skatteret	0	0	0
Sociale ydelser	1	3	0
Strafbare forhold	0	1	0
Udlændingeret	0	2	0
Andet	0	1	0
I alt	30	114	2

5.3.3 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329

Nævnet har i 2012 realitetsbehandlet 27 sager om fri proces efter retsplejelovens § 329. Nævnet meddelte fri proces i 13 sager. Der blev i 13 sager meddelt afslag alene i medfør af denne bestemmelse. Nævnet hjemviste 1 sag til Civilstyrelsen til fornyet behandling.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Ansættelsesret	0	0	0
Erhvervsforhold	0	0	0
Erstatning, personskade	3	1	0
Erstatning, rådgiveransvar	1	0	0
Erstatning, andet	2	3	0
Familie- og arveret	2	0	0
Fast ejendom	2	1	0
Formueret	1	5	1
Forældremyndighed og bopæl	0	1	0
Injurier	0	0	0
Lejeret	0	0	0
Skatteret	1	1	0
Sociale ydelser	0	1	0
Strafbare forhold	0	0	0
Udlændingeret	1	0	0
Økonomiske betingelser	0	0	0
Andet	0	0	0
I alt	13	13	1

5.3.4 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336

Nævnet har i 2012 realitetsbehandlet 4 sager efter retsplejelovens § 336, hvorefter der kan ydes en ansøger, som har en retshjælpsdækning, der dækker omkostninger forbundet med sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum. I alle 4 sager stadfæstede nævnet Civilstyrelsens afslag på godtgørelse.

5.4 Klager over Civilstyrelsens afgørelser om afslag på genoptagelse

Procesbevillingsnævnet har i 2012 behandlet 6 klager over Civilstyrelsens afgørelser om afslag på genoptagelse. I alle sagerne stadfæstede nævnet styrelsens afgørelse.

5.5 Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt

Procesbevillingsnævnet har i 2012 behandlet 3 klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt. I 2 af sagerne stadfæstede nævnet styrelsens afgørelse. I 1 sag pålagde nævnet Civilstyrelsen at meddele aktindsigt.

6 KONKRETE SAGER, DER ER AFGJORT I 2012 I AFDELINGEN FOR FRI PROCES

6.1 Generelt

Årsberetningen for 2012 indeholder referater af udvalgte sager, der er afgjort i afdelingen for fri proces i 2012.

Retsplejelovens regler om fri proces er placeret i lovens kapitel 31 og § 500. Reglerne er medtaget som bilag 8.4 til årsberetningen. Bekendtgørelse om fri proces er medtaget som bilag 8.5.

6.2 Processuelle spørgsmål

6.2.1 Procesrisiko

Fri proces i en sag, hvor Ankestyrelsen tog bekræftende til genmæle inden sagsanlæg

Klager havde søgt om fri proces til en sag mod Ankestyrelsen med påstand om, at Ankestyrelsen skulle anerkende en hændelse, som klager havde været udsat for under sit arbejde, som en arbejdsskade. Civilstyrelsen meddelte afslag på ansøgningen i medfør af retsplejelovens § 328, stk. 3. Efter Civilstyrelsen havde truffet afgørelse, og klagers advokat havde fremsendt udkast til stævning til Ankestyrelsen, anerkendte Ankestyrelsen hændelsen som en arbejdsskade. Procesbevillingsnævnet meddelte klager fri proces i medfør af retsplejelovens § 328. Nævnet fandt således, at der ikke var grundlag for at afvise sagen under henvisning til, at der ikke forelå procesrisiko, og at sagen ikke var anlagt ved retten.

Afgørelse af 26. juni 2012 (PBN 2012-31-0117) (Civilstyrelsen 11-210-25323)

6.3 Retsplejelovens § 325

6.3.1 Økonomiske betingelser for fri proces

Økonomiske betingelser for fri proces var ikke opfyldt

Civilstyrelsen havde meddelt faderen afslag på fri proces til en ankesag om bopæl og samvær med den begrundelse, at faderen ikke opfyldte de økonomiske betingelser for fri proces, jf. retsplejelovens § 325. De økonomiske betingelser ville alene have været opfyldt, såfremt indtægtsgrænsen blev forhøjet som følge af, at faderen havde den overvejende forsørgelse af de to børn, som forældremyndighedssagen vedrørte, og han derfor kunne påberåbe sig, at han skulle have børnetillægget. Børnene fik ved Statsforvaltningens

afgørelse af 18. november 2011 midlertidigt bopæl hos moderen. Ved byrettens dom i sagen af 21. februar 2012 blev moderen tildelt bopælen. Faderen fik ved dommen hverdagssamvær med børnene hver anden uge fra torsdag til mandag. Faderen ankede dommen til landsretten inden eksekutionsfristens udløb. Der forelå ingen oplysninger om, at faderen i overvejende grad forsørgede børnene. Nævnet fandt, at faderen ikke opfyldte de økonomiske betingelser for fri proces. Procesbevillingsnævnet stadfæstede derfor Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 8. juni 2012 (PBN 2012-32-0079) (Civilstyrelsen 12-210-27062)

6.4 Retsplejelovens § 328

6.4.1 Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, rimelig grund til at føre proces

Begrænset bevilling af fri proces til indgivelse af stævning for at afbryde forældelse

Klager havde søgt om fri proces til en sag mod sælger af en andelsbolig med påstand om tilbagebetaling af en overpris på 196.000 kr. Sagen drejede sig bl.a. om, hvorvidt et eventuelt krav på tilbagebetaling af overpris var forældet. Det var oplyst, at parterne havde indgået en suspensionsaftale, hvorefter forældelse, der ikke allerede var indtrådt, blev suspenderet. Aftalen kunne dog opsiges med 30 dages varsel. Det var endvidere oplyst, at Østre Landsret havde afsagt dom i en lignende sag (samme andelsboligforening), hvor kravet ikke fandtes forældet. Denne sag var med Procesbevillingsnævnets tilladelse anket til Højesteret, hvor den verserede. Civilstyrelsen havde afslået ansøgningen under henvisning til, at ansøger for tiden ikke havde rimelig grund til at føre proces, idet der ikke var udsigt til medhold. Civilstyrelsen havde i den forbindelse bl.a. henvist til, at der for tiden verserede en sag ved Højesteret vedrørende forældelsesproblematikken. Procesbevillingsnævnet meddelte klager begrænset fri proces efter retsplejelovens § 328 til indgivelse af stævning til retten med henblik på afbrydelse af forældelsen og stadfæstede Civilstyrelsens afslag på fri proces for den resterende del af sagen.

Afgørelse af 9. oktober 2012 (PBN 2012-31-0504) (Civilstyrelsen 10-210-21389)

6.4.2 Retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, strafbart forhold

Sag udsprang af strafbart forhold, uanset at klager ved en afsagt dom var blevet anset for omfattet af straffelovens § 16, stk. 2.

Klager var ved byretten fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, jf. § 224 og § 225 (anden kønslig omgængelse end samleje med barn under 15 år). Klager – der var 17 år på gerningstidspunktet – blev anset for omfattet af straffelovens § 16, stk. 2, og klager blev i medfør af straffelovens § 86, 2. pkt. dømt til tilsyn fra kommunen, således at han skulle efterkomme kommunens bestemmelse om anbringelse i institution for personer med vidtgående psykiske handicap. Klager blev endvidere dømt til betaling af godtgørelse for tort på 30.000 kr. til den forurettede. Klager havde erkendt sig skyldig, men søgte om fri proces til anke (i den civile retsplejes former) vedrørende afgørelsen om tortgodtgørelse. Civilstyrelsen afslog ansøgningen under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold i sagen. Nævnet fandt, at kravet i sagen udsprang af et strafbart forhold, som klageren ved endelig dom var fundet skyldig i, uanset at klager var omfattet af straffelovens § 16, stk. 2. Nævnet stadfæstede derfor Civilstyrelsens afgørelse under henvisning til, at det følger af forarbejderne til § 328, at der som udgangspunkt ikke meddeles fri proces til sager, der udspringer af et forsætligt strafbart forhold, som ansøgeren ved endelig dom er fundet skyldig i, medmindre det krav, som er rejst mod ansøgeren, er åbenbart urimeligt.

Afgørelse af 30. november 2012 (PBN 2012-32-0218) (Civilstyrelsen 12-210-28369)

6.4.3 Retsplejelovens § 328, stk. 3, formodningsreglen

Fri proces til to tidligere udsendte soldater til sag mod Ankestyrelsen om anerkendelse af psykiske arbejdsskader (PTSD)

Klagerne havde været udsendte som FN-soldater på Balkan. De søgte nu fri proces til sager mod Ankestyrelsen med påstand om, at Ankestyrelsen skulle anerkende deres psykiske lidelser, som skader omfattet af arbejdsskadesikringsloven. Ankestyrelsen havde vurderet, at klagerne ikke led af PTSD bl.a. under henvisning til, at det er betingelse for anerkendelse af PTSD, at symptomerne optræder inden for 6 måneder efter den udløsende hændelse. Det fremgik af speciallægeerklæringer, der var udarbejdet flere år efter klagernes hjemkomst til Danmark, at klagerne led af PTSD. Civilstyrelsen afslog ansøgningerne om fri proces under

henvisning til, at klagerne ikke havde rimelig grund til at føre proces, idet der var omstændigheder i sagerne, der klart talte imod at give fri proces til sagen. Civilstyrelsen meddelte endvidere afslag med henvisning til retsplejelovens § 329. Procesbevillingsnævnet fandt, at der ikke var forhold, der klart talte imod at meddele fri proces, hvorfor nævnet meddelte bevilling i medfør af retsplejelovens § 328 i begge sager.

Afgørelser af 11. og 12. juni 2012 (PBN 2012-31-0211 og 2012-31-0182) (Civilstyrelsen 11-210-25444 og 11-210-25395).

6.4.4 Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, erhvervsager

Sag om overdragelse af virksomhed var omfattet af § 328, stk. 4, nr. 1

Klager, der havde drevet ejendomsmæglervirksomhed, ønskede fri proces til en sag om et krav mod den ejendomsmæglervirksomhed, som han havde solgt sin virksomhed til. Klager blev efter overdragelsen ansat i den købende ejendomsmæglervirksomhed og startede ikke ny erhvervsvirksomhed. Som sagen var anlagt af klager, støttedes kravet på aftalen om overdragelse af ejendomsmæglervirksomheden og ikke på ansættelsesforholdet. Civilstyrelsen meddelte afslag under henvisning til, at sagen udsprang af klagers erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. Nævnet tiltrådte, at kravet udsprang af klagers erhvervsvirksomhed. Nævnet stadfæstede derfor Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 14. maj 2012 (PBN 2012-31-0136) (Civilstyrelsen 12-210-26344)

Sag om udlejning af arvet hus var omfattet af retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1

Klager havde arvet et hus efter sin far og udlejede det ca. 3 måneder efter farens død til en af farens bekendte. I henhold til lejeaftalen udgjorde lejen 1200 kr. pr. måned. Lejeaftalen indeholdt desuden en række særvilkår bl.a. om, at lejer skulle istandsætte lejemålet, og at lejer havde forkøbsret til ejendommen. Der opstod herefter tvist mellem lejer og klager om lejers pligt til at betale husleje og klagers ophævelse af lejemålet, idet det fra lejers side bl.a. blev gjort gældende, at der var indgået aftale om, at lejer skulle afholde faste udgifter på huset i stedet for at betale leje, hvorfor der hverken var en lejerestance eller grundlag for

at ophæve lejemålet. Civilstyrelsen meddelte erhvervsafslag, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. Nævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 10. juli 2012 (PBN 2012-31-0224) (Civilstyrelsen 12-210-26980)

Fri proces selv om sagen var omfattet af retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1

Klager havde søgt Civilstyrelsen om fri proces til en sag, hvor en bank havde stævnet hende med påstand om betaling af ca. 5 mio. kr. Banken støttede påstanden på, at klager havde efterkautioneret som selvskyldnerkautionist for et ”hovedselskab”, der havde kautioneret for to andre selskaber. De tre selskaber var efterfølgende gået konkurs.

Civilstyrelsen havde afslået ansøgningen med henvisning til retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. Det fremgik af sagen, at ”hovedselskabet” var ejet af en onkel, og var drevet af klagers far, der muligvis også ejede aktier i selskabet. På et tidspunkt inden afgivelsen af kautionssløftet indtrådte klager i selskabets direktion og bestyrelse, men hun fortsatte med at få en efter omstændighederne beskeden løn som administrativ medarbejder. Hun anførte, at hendes deltagelse i ledelsen var mere af ”navn end af gavn”, og at hendes indtræden havde været en forudsætning for selskabets videre drift. Banken bad i 2009 om yderligere sikkerheder for dens mellemværender med bl.a. selskabet, og i den forbindelse bad banken klager om at afgive kautionssløftet, uden at klager i øvrigt fik lejlighed til at drøfte kautionen med en rådgiver. Nævnet meddelte klager fri proces i medfør af retsplejelovens § 328.

Afgørelse af 2. oktober 2012 (PBN 2012-31-0619) (Civilstyrelsen 12-210-27769)

6.5 Retsplejelovens § 329

Afslag på fri proces til tidligere formand og næstformand i bankbestyrelse i en nu krakket sparekasse

Klagerne havde påklaget Civilstyrelsens afslag på fri proces til en retssag, hvor de henholdsvis som tidl. formand og næstformand i bestyrelsen i en sparekasse var stævnet af Finansiell Stabilitet for et krav på 275 mio. kr. i erstatning som følge af det tab, som sparekassen havde lidt som følge af klagernes handlinger og undladelser. Sparekassen var

efterfølgende krakket. Civilstyrelsen havde truffet afgørelse efter retsplejelovens §§ 328 og 329 og meddelt afslag på fri proces særligt under henvisning til sagernes erhvervsmæssige karakter, jf. § 328, stk. 4, nr. 1. Nævnet meddelte efter en samlet vurdering afslag på fri proces med henvisning til sagernes erhvervsmæssige tilknytning og under henvisning til retsplejelovens § 329. Nævnet bemærkede, at det er en grundlæggende betingelse for fri proces, at der er en vis udsigt til medhold i sagen, og at klagerne ikke havde udsigt til medhold i deres påstande om frifindelse og friholdelse.

Afgørelser af 9. marts 2012 (PBN 2011-31-0677 og 2011-31-0678) (Civilstyrelsen 11-210-22566)

Afslag på fri proces til bestyrelsesmedlemmer og direktører i nu krakket bank og fond

Procesbevillingsnævnet behandlede i alt 7 sagskomplekser vedrørende en koncern, der bestod af en bank og en fond. Der blev behandlet i alt 21 sager fordelt på 12 klager, som var bestyrelsesmedlemmer (både medarbejdervalgte og ordinære bestyrelsesmedlemmer), direktører og underdirektører. Sagerne vedrørte dels banken dels fonden, som havde identiske bestyrelser. Både banken og fonden var gået konkurs, og sagerne vedrørte et eventuelt erstatningsansvar for bestyrelsesmedlemmerne efter forskellige dispositioner foretaget enten i bank- eller fondsregi. Den største sag var anlagt af FS Finans A/S mod bl.a. bankens tidligere direktion samt underdirektører, bankbestyrelse, bankens tidligere advokat og tidligere revisor med påstand om betaling af 700 mio. kr., dog var kravet begrænset for nogle af bestyrelsesmedlemmerne. Civilstyrelsen havde i medfør af retsplejelovens § 329, jf. § 328, meddelt delvis fri proces til nogle af klagerne i sagerne, herunder bestyrelsesmedlemmer og en underdirektør i banken. Bevillingerne var formuleret som delvise bevillinger til påstande om frifindelse mod betaling af et mindre beløb end det fulde påstævnte beløb. I forhold til de øvrige bestyrelsesmedlemmer og bankdirektører havde Civilstyrelsen meddelt afslag på fri proces efter retsplejelovens §§ 328, stk. 4, og 329. Sagerne angik både klager, der havde fået fuldstændigt afslag på fri proces og klager, der havde fået delvis fri proces. Procesbevillingsnævnet fandt efter en samlet vurdering i alle sager, at betingelserne for at meddele fri proces ikke var opfyldt. Nævnet stadfæstede derfor Civilstyrelsens afslag og delvise afslag på fri proces i alle sager.

Afgørelser af 26. april 2012 (PBN 2012-31-0124, PBN 2012-31-0125, PBN 2012-31-0126, PBN 2012-31-0127, PBN 2012-31-0128, PBN 2012-31-0139, PBN 2012-31-0157, PBN 2012-31-0161, PBN 2012-31-0192,

PBN 2012-31-0193, PBN2012-31-0194, PBN 2012-31-0195, PBN 2012-31-0196, PBN 2012-31-0197, PBN 2012-31-0198, PBN 2012-31-0199, PBN 2012-31-0200, PBN 2012-31-0201, PBN 2012-31-0202, PBN 2012-31-0203 og PBN 2012-31-0204) (Civilstyrelsen 11-210-22465, 11-210-24685, 11-210-22505, 11-210-23854, 11-210-23796, 11-210-24798 og 11-210-24799)

Meddelelse af fri proces efter § 329, uanset at klagerne havde retshjælpsforsikring – bemærkning i afgørelse om retsplejelovens § 334, stk. 6

Klagerne havde som sagsøgte i 3 prøvesager om sletning fra venteliste, der havde betydning for et større antal lejere mv. i almene boligforeninger, søgt fri proces i medfør af retsplejelovens § 329. Civilstyrelsen havde meddelt afslag under henvisning til, at retsplejelovens § 329 ikke var opfyldt. Klagerne oplyste over for Procesbevillingsnævnet, at de ikke opfyldte de økonomiske betingelser for fri proces, og at mindst 2 af klagerne havde retshjælpsforsikringer, der kunne dække sagen. Klagerne ønskede imidlertid ikke at ansøge om forsikringsdækning, idet der i så fald ville skulle betales selvrisiko. Nævnet fandt, at betingelserne for at meddele fri proces i medfør af retsplejelovens § 329 var opfyldt. Nævnet henledte i bevillingen af fri proces klagerens opmærksomhed på retsplejelovens § 334, stk. 6, hvorefter salær og godtgørelse i første række skal betales af forsikringen. Det måtte derfor forventes, at retten ville anmode om at få oplyst, om retshjælpsforsikringen ville yde dækning.

Afgørelser af 3. september 2012 (PBN 2012-31-0495, 2012-31-0496 og 2012-31-0497) (Civilstyrelsen 12-210-27592, 12-210-27593 og 12-210-27594)

Fri proces til ”rygersag” ved Højesteret

Klager søgte om fri proces til en ankesag ved Højesteret om erstatningsansvaret for personskade forvoldt af cigaretrykning (den såkaldte ”rygersag”). Sagen var blevet henvist til Østre Landsret i medfør af retsplejelovens dagældende § 226, stk. 1, nr. 1, på grund af sagens principielle karakter. Landsretten fandt, at der ikke var grundlag for at gøre tobaksselskaberne ansvarlige. Landsretten lagde navnlig vægt på, at det ved den omfattende bevisførelse, herunder sagkyndige erklæringer og forklaringer fra vidner med kendskab til tobaksselskabernes produktion af cigaretter, ikke var godtgjort, at tobaksselskaberne ved produktion af cigaretterne havde handlet ansvarspådragende. Klager havde fri proces til

sagen i første instans ved landsretten, som ved omkostningsafgørelsen lagde vægt på sagens principielle karakter. Civilstyrelsen afslog ansøgningen om fri proces til anken under henvisning til, at der ikke var udsigt til medhold i ankesagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, og at sagen efter Østre Landsrets dom i sagen ikke længere havde en sådan principiel karakter eller offentlig interesse, at der var grundlag for at meddele fri proces efter retsplejelovens § 329. Nævnet fandt, at der var grundlag for at meddele fri proces efter retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 31. august 2013 (PBN 2012-32-0083) (Civilstyrelsen 12-210-26624).

Fri proces til ankesag om patientskade

Civilstyrelsen havde meddelt klager afslag på fri proces til en ankesag mod Patientskadeankenævnet om en påført patientskade. Klager havde fået medhold i byretten. Byrettens dom var blevet anket af Patientskadeankenævnet. Klager opfyldte ikke de økonomiske betingelser for fri proces i medfør af retsplejelovens § 325. Civilstyrelsen havde i henhold til retsplejelovens § 329 bl.a. meddelt afslag under henvisning til, at sagens omkostninger ikke ville blive ekstraordinært store set i forhold til klagers husstandsindtægt på i alt 721.214 kr. i 2010 og retshjælpsdækningen på 125.000 kr. Styrelsen bemærkede, at der alene var nedlagt en anerkendelsespåstand, og at Patientklageankenævnet var blevet pålagt at betale sagens omkostninger for byretten med i alt 286.900 kr. (4.000 kr. i rets- og berammelsesafgift og 282.900 kr. til skadelidtes rimelige advokatudgifter). Styrelsen vurderede, at sagens omkostninger ved landsretten ville blive væsentligt lavere end for byretten. Nævnet meddelte bevilling i henhold til retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 21. februar 2012 (PBN 2011-32-0154) (Civilstyrelsen 11-210-24418)

Fri proces til juridisk person efter § 329 til erstatningssag mod Domstolsstyrelsen

Klager, der var et anpartsselskab, der drev erhvervsvirksomhed med udvikling af ejendomme, ønskede fri proces til en sag mod Domstolsstyrelsen. Af sagen fremgik, at klager havde købt en ejendom på tvangsauktion, men at fogedretten i forbindelse med tinglysningen af tvangsauktionssalget, jf. tinglysningslovens § 13, indtastede klagers cvr-nummer forkert, således at tinglysning af salget blev afvist af tinglysningsretten.

Fogedretten reagerede ikke efterfølgende på afvisningen, og tvangsauktionssalget blev derfor ikke tinglyst. Efterfølgende gik tvangsauktionssælger konkurs. Konkursboet ekstinkverede klagers ejendomsret til ejendommen og solgte ejendommen til anden side ved en ny tvangsauktion. Klager rejste krav mod Domstolsstyrelsen, der afviste at betale erstatning. Domstolsstyrelsen vurderede således, uanset at korrekt tinglysning af tvangsauktionssalget havde beskyttet klager mod ekstinktion, at klager havde fortabt sit krav ved ikke at sørge for at tinglyse auktionsskøde på ejendommen. Nævnet fandt efter en samlet vurdering, at der var grundlag for at meddele fri proces efter retsplejelovens § 329 til klager.

Afgørelse af 13. august 2013 (PBN 2012-31-0462) (Civilstyrelsen 12-210-27283)

6.6 Genoptagelsessager

Genoptagelse og delvis fri proces til 4 sager om meddelelse af dansk statsborgerskab

Klagerne havde fået afslag på dansk statsborgerskab som følge af manglende dansk kundskaber. De var blevet nægtet dispensation for sprogkravet, selv om de havde lægelig dokumentation for, at de som følge af PTSD-lidelser eventuelt tillige med andre sindslidelser ikke havde mulighed for at tilegne sig sproget. Nogle af klagerne havde fået behandlet ansøgningen i Folketingets Indfødsretsudvalg og havde fået afslag med henvisning til, at forhandlingerne var fortrolige og med henvisning til, at dispensationsadgangen i § 24, stk. 3, i cirkulæreskrivelse nr. 61 af 22. september 2008 om naturalisation i retningslinjerne i note 3 netop undtager PTSD-lidelser. Andre klagerne havde fået afslag af Folketingets Indfødsretskontor, herunder afslag på forelæggelse for Indfødsretsudvalget. Klagerne fandt, at behandlingen af deres ansøgninger om statsborgerskab var sket i strid med Danmarks internationale forpligtelser, navnlig FNs Handicapkonvention, Europæisk Konvention om Statsborgerret samt FNs konvention om civile og politiske rettigheder. Klagerne begrundede navnlig dette med vilkårlig forskelsbehandling og manglende eller utilstrækkelig begrundelse. Civilstyrelsen havde i første omgang meddelt afslag på fri proces under henvisning til retsplejelovens §§ 328 og 329, hvilket Procesbevillingsnævnet havde stadfæstet. Efterfølgende ansøgte klagerne om genoptagelse i Procesbevillingsnævnet. Der var nu nedlagt nye påstande i sagerne.

Procesbevillingsnævnet fandt, at der forelå væsentlige nye oplysninger og genoptog sagerne. Nævnet meddelte klagerne delvis fri proces efter retsplejelovens § 329 til sagen mod Justitsministeriet. Nævnet fastholdt de tidligere meddelte afslag på fri proces til sagen mod statsministeren.

Afgørelser af 24. maj 2012 (PBN 2012-31-0187, PBN 2012-31-0188, PBN 2012-31-0189 og PBN 2012-31-0328)

Genoptagelse og efterfølgende bevilling af fri proces i sag om arbejdsskade

Klager søgte om fri proces til en sag mod Ankestyrelsen med påstand om anerkendelse af en arbejdsskade. Der forelå under sagen særligt spørgsmål om årsagssammenhæng. Både Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet afslog ansøgningen pga. manglende udsigt til medhold. Klager anlagde retssagen for egen regning. Retslægerådet afgav herefter udtalelse i sagen om, at der var årsagssammenhæng. Som følge heraf vandt klager retssagen. Klager søgte efterfølgende om genoptagelse i Procesbevillingsnævnet. Da der var afsagt dom i sagen, skulle det vurderes, om nævnet i forbindelse med sin oprindelige behandling af sagen havde foretaget et egentligt fejlskøn. Procesbevillingsnævnet genoptog sagen og meddelte klager fri proces i medfør af retsplejelovens § 328.

Afgørelse af 3. september 2012 (PBN 2012-31-0425)

Genoptagelse og fastholdelse af tidligere meddelt afslag på fri proces

Klager søgte bl.a. om fri proces til en sag mod sin tidligere ægtefælle om, hvorvidt et sommerhus var klagers særeje. Klager gjorde gældende, at sommerhuset, der var givet klager som en gave, var klagers særeje, selv om der ikke forelå skriftligt materiale herom. Civilstyrelsen meddelte klager afslag på fri proces under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328. Denne afgørelse påklagede klager til Procesbevillingsnævnet særligt med bemærkninger om, at klager ville kunne løfte bevisbyrden i sagen via vidneforklaringer i retten. Klager anførte i den forbindelse, at det naturligvis ikke på forhånd kunne angives, hvordan vidneforklaringerne ville falde ud. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afslag på fri proces. Sagen blev herefter ført ved skifteretten. Skifteretten gav klager medhold i, at sommerhuset var klagers særeje.

Skifteretten lagde i den forbindelse særligt vægt på de afgivne vidneforklaringer under retssagen. Klager søgte efter dommen om genoptagelse og meddelelse af fri proces i Procesbevillingsnævnet. Da der var afsagt dom i sagen, skulle det vurderes, om nævnet i forbindelse med sin oprindelige behandling af sagen havde foretaget et egentligt fejlskøn. Procesbevillingsnævnet genoptog sagen. Nævnet fandt dog, at nævnet ikke havde foretaget et egentligt fejlskøn ved sin tidligere afgørelse i sagen, og nævnet fastholdt derfor det tidligere meddelte afslag på fri proces.

Afgørelse af 10. juli 2012 (PBN 2012-31-0390)

6.7 Vestre Landsrets dom af 16. oktober 2012 (U 2013.299 V)

Vestre Landsret hjemviste i ovennævnte dom en af Procesbevillingsnævnet behandlet sag til fornyet behandling i nævnet. Nedenfor gengives sagsforløbet.

Efter retsplejelovens § 325, stk. 1, jf. stk. 2-5, er det en betingelse for at meddele en person fri proces i medfør af retsplejelovens § 328, at ansøgeren opfylder de økonomiske betingelser herfor. Indtægtsgrænserne for fri proces fastsættes for ét år ad gangen ved bekendtgørelse. På tidspunktet for Civilstyrelsens og Procesbevillingsnævnets behandling af sagen var de gældende indtægtsgrænser for meddelelse af fri proces fastsat ved bekendtgørelse nr. 1236 af 9. december 2009 om fri proces.

Indtægtsgrænsen i 2010 for gifte/samlevende par uden hjemmeboende børn var på 350.000 kr., og indtægten skulle som udgangspunkt vurderes ud fra årsopgørelsen i 2008, jf. bekendtgørelse nr. 1236 af 9. december 2009 om fri proces §§ 1 og 4.

I medfør af samme bekendtgørelses § 2 lægges de *aktuelle* indkomstforhold dog til grund, såfremt de afviger væsentligt fra det, der er lagt til grund ved årsopgørelsen for det forrige kalenderår.

Det fremgik af klagers og hans ægtefælles indsendte årsopgørelse for indkomståret 2008, at deres indkomst oversteg indtægtsgrænsen. Klager havde herudover indsendt aktuelle indtægtsoplysninger for 2010. Af disse fremgik det, at hans aktuelle indtægt også ville blive over indtægtsgrænsen.

I et brev af 25. august 2010 stadfæstede Procesbevillingsnævnet derfor Civilstyrelsens afgørelse om at meddele klager afslag på fri proces til en sag mod Patientskadeankenævnet

om godtgørelse for varigt mén og erstatning for erhvervsevnetab som følge af en hospitalsbehandling i 2006 (PBN 2010-31-0408). Civilstyrelsens afgørelse var begrundet med, at klager ikke opfyldte de økonomiske betingelser for fri proces, jf. retsplejelovens § 325, og at betingelserne for at meddele fri proces i medfør af retsplejelovens § 329 heller ikke var opfyldt.

Klager søgte efterfølgende Procesbevillingsnævnet om genoptagelse af sagen. Han gjorde i den forbindelse gældende, at der var fejl i årsopgørelsen for 2008, og at han derfor opfyldte de økonomiske betingelser for fri proces. Procesbevillingsnævnet meddelte den 12. oktober 2010 afslag på anmodningen om genoptagelse, idet der ikke forelå væsentlige nye oplysninger.

Klager søgte efterfølgende på ny om genoptagelse under henvisning til en ny revideret årsopgørelse for 2008 med angivelse af, at han nu søgte om fri proces på baggrund af denne årsopgørelse, idet hans og ægtefællens indtægt nu lå under indtægtsgrænsen i henhold til bekendtgørelsens bestemmelser.

Procesbevillingsnævnet afslog igen den 8. november 2010 at genoptage sagen, idet der ikke forelå væsentlige nye oplysninger. På baggrund af den reviderede årsopgørelse for 2008 opfyldte klager isoleret set de økonomiske betingelser for fri proces. Imidlertid afveg klagers og hans ægtefælles *aktuelle* indkomstforhold i 2010 i opadgående retning *væsentligt* (afvigelsen var på 26 %) fra det beløb, som fremgik af den reviderede årsopgørelse for 2008, jf. bekendtgørelse nr. 1236, af 9. december 2009 om fri proces § 2. Der var således ikke hjemmel til at lægge vægt på den reviderede årsopgørelse.

Herefter udtog klager stævning mod Procesbevillingsnævnet med påstand om, at nævnet skulle anerkende, at klager var berettiget til at få fri proces, og at nævnet skulle betale 7.000 kr. Nævnet nedlagde påstand om afvisning, subsidiært frifindelse.

Retten i Århus bestemte ved dom af 18. maj 2011, at sagen skulle afvises bl.a. under henvisning til, at det må følge af Procesbevillingsnævnets særlige stilling i tilknytning til domstolene, at der ikke ved sagsanlæg mod Procesbevillingsnævnet kan ske en prøvelse af det skøn, nævnet har udøvet med hensyn til, om betingelserne for fri proces er opfyldt. Retten henviste til, at dette måtte gælde, uanset om et afslag måtte være begrundet i, at ansøgeren ikke opfylder de økonomiske betingelser for fri proces.

Klager ankede denne dom til Vestre Landsret. I første omgang igen alene med en påstand om anerkendelse af, at nævnet skulle meddele fri proces og betale 7.000 kr. I forbindelse med hovedforhandlingen nedlagde klager en subsidiær påstand om hjemvisning. Nævnet nedlagde påstand om afvisning, subsidiært frifindelse.

Vestre Landsret afsagde den 16. oktober 2012 dom i sagen. Ved dommen ophævede landsretten nævnets afgørelser af 25. august og 8. november 2010 og hjemviste sagen til fornyet behandling i nævnet. I landsrettens præmisser anføres det indledningsvist, at domstolene generelt er afskåret fra at realitetsbehandle søgsmål mod nævnet, medmindre der foreligger særlige grunde. Domstolene kan efter retspraksis ikke tage stilling til det skøn, som Procesbevillingsnævnet har udøvet, men alene tage stilling til, om der er fejl ved nævnets afgørelse.

Herefter anførte landsretten bl.a. følgende:

”[Klager] indleverede ved brev af 18. oktober 2010 en ny årsopgørelse (nr. 3) for 2008 med en personlig indkomst på 280.875 kr., og det fremgår, at han ansøgte Procesbevillingsnævnet om ”fri proces med udgangspunkt i den nye årsopgørelse”. Procesbevillingsnævnet, der forstod [klagers] henvendelse som en anmodning om at genoptage sagen om fri proces, meddelte ved afgørelsen af 8. november 2010, der er gengivet ovenfor, afslag på anmodningen om genoptagelse.

Afgørelsen må forstås således, at de nye økonomiske oplysninger ikke gav Procesbevillingsnævnet anledning til at ændre afgørelsen af 25. august 2010 om afslag på fri proces. Det bemærkes i den forbindelse, at Procesbevillingsnævnet hverken i afgørelsen af 8. november 2010 eller under denne retssag har anført, at den nye årsopgørelse ikke kunne lægges til grund, at de nye oplysninger var fremkommet for sent, eller at [klager] under alle omstændigheder ikke opfyldte de økonomiske betingelser for at få fri proces, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1.

På den baggrund må [klagers] fremsendelse af en ny årsopgørelse for 2008 med en ændret personlig indkomst betegnes som nye væsentlige oplysninger, idet begrundelsen i afgørelsen af 25. august 2010 om, at de økonomiske betingelser for at meddele fri proces ikke var opfyldt, ikke længere var dækkende.

Landsretten finder på den baggrund ikke, at betingelserne for at afvise denne sag fra domstolene, er opfyldt.

Da landsretten efter kompetencefordelingen mellem Procesbevillingsnævnet og domstolene ikke kan tage stilling til, om betingelserne for at meddele [klager] fri proces er opfyldt, og da der ikke er grundlag for at dømme Procesbevillingsnævnet til at betale 7.000 kr. til [klager], idet en forudsætning for, at [klager] har ret til det nævnte beløb, er, at han skulle være meddelt fri proces, tager landsretten [klagers] subsidiære påstand til følge”...

Det beror på en fejl, at det ikke under hovedforhandlingen i ovennævnte sag over for klagers nye påstand om hjemvisning blev gjort gældende, at de økonomiske betingelser for

fri proces ved klagers fremlæggelse af den reviderede årsopgørelse ved brev af 18. oktober 2010 som nævnt ovenfor *ikke* var opfyldt i henhold til § 2 i bekendtgørelse om fri proces.

Efter Vestre Landsrets dom genoptog Procesbevillingsnævnet sagen. Nævnet meddelte herefter klager, at det efter retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2 og 3, jf. § 325 er en betingelse for at meddele fri proces, at ansøgeren bl.a. skønnes at have rimelig grund til at føre proces. Efter sagens oplysninger fandt nævnet under alle omstændigheder, at betingelserne for at meddele fri proces efter retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2 og 3, til klagers sag mod Patientskadenævnet ikke var/er opfyldt. Efter sagens oplysninger fandt nævnet endvidere fortsat, at betingelserne for at meddele fri proces efter retsplejelovens § 329 til klagers sag mod Patientskadenævnet ikke var opfyldt. Nævnet bemærkede endvidere, at klager på tidspunktet for Procesbevillingsnævnets afgørelser ikke opfyldte de økonomiske betingelser for at få fri proces, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1, jf. stk. 2-5, jf. bekendtgørelse nr. 1236 af 9. december 2009 om fri proces § 2, jf. § 1, som det nærmere er beskrevet ovenfor.

7 LITTERATUR

7.1 Litteratur om apeltilladelser

Jens Anker Andersen i Fuldmægtigen 1990, side 83-86: *Gælder den nye apeltilladelse i små sager også for fogedrets-, skifterets- og tinglysningsafgørelser?*

Karen Dyekjær-Hansen i Lov&Ret 1992, nr. 2, side 4-6: *Ingen ideelle løsninger når det gælder tredje instans bevilling.*

Jørgen Jochimsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1992 B, side 97-105: *De nye regler om apeltilladelse i civile retssager.*

Bernhard Gomard i Lov&Ret 1995, nr. 6, side 18-25: *Pragmatik, principper og internationalisering i 1990'ernes procesret.*

Eva Smith i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 14-17: *Ny lov, der stækker Højesteret baseret på urigtige oplysninger.*

Bjørn Westh i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 17-18: *Ikke hold i Eva Smith's kritik, Kommentar.*

Jens Anker Andersen i Auktioner, 3. udgave, 1996, side 451-454 og 456-463.

Thomas Rørdam i Lov&Ret 1996, nr. 6, side 29-32: *Anke-praksis i strid med Folketingets forudsætning.*

Bernhard Gomard m.fl. i Fogedret, 4. udgave, 1997, side 416-417.

Jens Anker Andersen i Tvangsfuldbyrdelse, 3. udgave, 1997, side 314-316 og 319-320.

Kristine Queitsch i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 12-18: *Nogle bemærkninger om apeltilladelse i civile retssager – 10.000 kr.s grænsen.*

Ivan Larsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 221-223: *Ankebegrænsninger i de tidligere statsadvokatsager.*

Procesbevillingsnævnets årsberetning 1996, side 23-26, om nævnets praksis i sager om 2. instansbevilling i straffesager, og bilag 8, oversigt over ansøgninger om 3. instansbevilling i forældremyndighedssager, som er realitetsbehandlet i 1996.

Bent Unmack Larsen i Advokaten 1997, nr. 9, side 178-179: *Procesbevillingsnævnets praksis.*

Steen Bønsing i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 531-535: *Procesbevillingsnævnets retlige status – kommentar til UfR 1997.1062 H.*

Procesbevillingsnævnets årsberetning 1997, side 90-91, skematisk oversigt over landsretternes afgørelser i de straffesager, som landsretterne har behandlet i 1996 og 1997 efter meddelt 2. instansbevilling.

Procesbevillingsnævnets årsberetning 1998, side 96, skematisk oversigt over landsretternes afgørelser i civile sager, hvori der er meddelt 2. instansbevilling i 1996, 1997 og 1998. 63

Ole Dybdahl og Hans Kardel, under medvirken af Susanne Gamberg, Hanne Lübeck Johansen og Kristine Queitsch, *Procesbevillinger* (GadJura), 1998.

Erik Werlauff i *Juristen* 1999, nr. 8, side 326-332: *Anmeldelse af Ole Dybdahl og Hans Kardel, Procesbevillinger.*

Torben Jensen i *Højesteret og retsplejen* (GadJura), 1999, side 43-44, 46, 49-51, 74-75, 104-105, 140-141, 144, 167-188, 191-192, 200-205, 210, 215-221, 228-229, 445-446.

Jonas Christoffersen og Jakob Fink Nielsen i *Ugeskrift for Retsvæsen* 1999 B, side 387-394: *Om kære til Højesteret i civile sager.*

Lindencrone og Werlauff i *Dansk retspleje*, 2. udgave (GadJura), 2000, side 26-28, 296-301, 306-307, 310, 396-397, 542, 547, 629-630.

Bjarne Christensen i *Dommeren i det 20. århundrede – Dommerforeningens 100 års jubilæum* (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2000, side 337-338.

Niels Viltoft, Benedikte Holberg og Lone Dahl Frandsen i *Ugeskrift for Retsvæsen* 2000 B, *Den særlige Klageret i 60 år*, side 380.

Eva Smith i *Civilproces – Grundlæggende regler og principper*, 4. udgave (GadJura), 2000, side 240-243.

Mads Østergaard og Jørgen Nørgaard i *Ugeskrift for Retsvæsen* 2002 B, side 491-501: *Procesbevillingsnævnets tilladelse til appel til Højesteret af sagsomkostningsafgørelser i civile sager.*

Erik Werlauff i *Juristen* 2003, nr. 8, side 296-308: *At søge procesbevilling.*

Jonas Christoffersen i *Lov&Ret* 2003, nr. 6, side 7ff: *Hvem skal lempe retsafgiften?*

Ole Dybdahl i *Ugeskrift for Retsvæsen* 2003 B, side 284-286: *Reform af Den Særlige Klageret og Procesbevillingsnævnet.*

Kim K. Gabriel i *Ugeskrift for Retsvæsen* 2004 B, side 314-321: *Udlændingelovens § 50 i praksis.*

Ejler Bruun, Peter Møgelvang-Hansen og Lars Lindencrone Petersen i *Fogedsager*, 3. udgave (Forlaget Thomson) 2005, side 549-560 og 716.

Jens Røn i *Juristen* 2007, nr. 6, side 203-207: *En ny småsagsproces.*

Bernhard Gomard og Michael Kistrup i *Civilprocessen*, 6. udgave (Forlaget Thomson) 2007, side 59-60, 76-77, 677-683, 696-699, 724-733, 745-748, 755-764.

Jørgen Jochimsen i Hovedforhandling i straffesager, 1. udgave (Forlaget Thomson) 2007, side 244-245, 349-352.

Eva Smith, Jørgen Jochimsen, Michael Kistrup og Jakob Lund Poulsen i Straffeprocessen, 2. udgave, 2008, side 45-51, 788, 792, 806-807, 827, 846-854, 866- 867. 64

Kommenteret Retsplejelov, 8. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2008, Bind I, side 37-47 (kommentar til kapitel 1a. Procesbevillingsnævnet) samt kommentarer til de enkelte hjemler for appeltilladelser.

Marianne Højgaard Pedersen i Juristen 2009, nr. 2, side 31-35: *Procesbevillingsnævnet efter domstolsreformen.*

Peter Juul Agergaard i Advokaten 2011, nr. 3, side 38-41: *Højesteret skaber klarhed om kære af sagsomkostninger.*

7.2 Litteratur om fri proces

Holger Kallehauge i Ugeskrift for Retsvæsen 1973 B, side 153-167: *Nogle bemærkninger om fri proces.*

Frederik Chr. Schydt: *Fri proces*, 1. udgave, (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 1992, side 243-323.

Jens Røn i Juristen 2006, nr. 5, side 175-185: *Nye love – nye regler om sagsomkostninger, retshjælp og fri proces.*

Jens Røn i Juristen 2007, nr. 6, side 203-207: *En ny småsagsproces.*

Bernhard Gomard og Michael Kistrup i Civilprocessen, 6. udgave (Forlaget Thomson) 2007, side 678-687.

Kommenteret Retsplejelov, 8. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2008, Bind I, side 678-707 (kommentar til §§ 325-336).

Cecilie Maarbjerg Qvist og Louise Falkenberg i Juristen 2010, nr. 4, side 114-120: *Nogle bemærkninger om behandlingen af fri proces sager.*

Astrid Mavrogenis, *Fri proces-retshjælp*, 1. udgave, Karnov Group Denmark A/S, 2012.

8 BILAG

8.1 Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet

§ 22. Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling efter regler i denne lov og anden lovgivning.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet behandler endvidere klager over afslag på fri proces efter regler i denne lov.

§ 23. Nævnet består af 5 medlemmer, en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Beskikkelsen af de fire førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Kongen beskikker efter indstilling fra justitsministeren medlemmerne for en periode på to år. Et medlem har ret til genbeskikkelse for yderligere to år. Herudover kan genbeskikkelse ikke finde sted.

Stk. 2. Ved afgørelse af klager over afslag på fri proces består nævnet af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Stk. 1, 3.-5. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Der beskikkes en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse.

§ 24. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere. Et medlem udtræder, når betingelserne for medlemmets beskikkelse bortfalder.

§ 25. Procesbevillingsnævnet fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 2. Der kan i forretningsordenen fastsættes regler om indhentning og videregivelse af oplysninger til brug ved sagernes behandling. Der kan endvidere bl.a. fastsættes bestemmelser om skriftlig votering og om, at formanden kan træffe visse nærmere bestemte afgørelser på nævnets vegne, eller at sager om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling kan afgøres af tre af nævnets medlemmer, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer.

§ 26. Procesbevillingsnævnet offentliggør hvert år en beretning om sin virksomhed.

Stk. 2. Til Procesbevillingsnævnet knyttes et sekretariat.

Stk. 3. Domstolsstyrelsen varetager Procesbevillingsnævnets bevillingsmæssige og administrative forhold.

§ 27. Såfremt en offentlig myndighed i medfør af § 252, stk. 2, er indtrådt i en sag til fordel for en af sagens parter eller agter at gøre dette, kan myndigheden ved skriftlig erklæring støtte partens ansøgning til Procesbevillingsnævnet.

8.2 Bekendtgørelse nr. 1338 af 3. december 2007 om forretningsordenen for Procesbevillingsnævnet

I medfør af § 25 i lovbekendtgørelse nr. 1261 af 23. oktober 2007 om rettens pleje fastsættes:

For nævnets virksomhed gælder bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden samt i lov om behandling af personoplysninger.

Procesbevillingsnævnet

§ 1. Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling (appeltilladelse), jf. retsplejelovens § 22, stk. 1. Ved behandling af ansøgninger om meddelelse af appeltilladelse består nævnet af 5 medlemmer under ledelse af nævnets formand, jf. dog §§ 10-12.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet behandler endvidere klager over afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 22, stk. 2. Ved behandling af klager over afslag på fri proces består nævnet af 3 medlemmer under ledelse af nævnets afdelingsformand, jf. dog §§ 13-14.

Stk. 3. Ledelsen af nævnets administrative funktioner varetages af nævnets formand med bistand af et sekretariat, som denne antager.

Forberedelse af nævnsbehandlingen

§ 2. Nævnets formand og afdelingsformand drager omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat.

§ 3. Ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces skal være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, der er truffet vedrørende sagen, samt kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse. Procesbevillingsnævnet kan pålægge ansøgeren eller klageren at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

Stk. 2. Sekretariatet bistår om nødvendigt en ansøger eller en klager, som ikke er repræsenteret ved advokat, med udfærdigelse af ansøgningen eller klagen.

Stk. 3. Ansøgningen eller klagen skal være nævnets sekretariat i hænde senest kl. 15.00 den dag, hvor ansøgnings- eller klagefristen udløber. Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefriste.

Nævnet kan i en appeltilladelsessag bortse fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over et afslag på fri proces kan nævnet bortse fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

§ 4. Sekretariatet anerkender modtagelsen af ansøgningen eller klagen.

Stk. 2. Modparten underrettes om ansøgningen eller klagen. Formanden eller afdelingsformanden bestemmer, i hvilke tilfælde en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angiven frist.

Stk. 3. Nævnet kan indhente en udtalelse fra Civilstyrelsen i anledning af en klagesag.

§ 5. Formanden eller afdelingsformanden afgør, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes. Videregivelse af akter fra en anden myndighed til nævnet kan ske uden samtykke fra ansøgeren eller klageren.

Stk. 2. Nævnet kan til brug for behandling af en sag anvende akter fra tidligere sager ved nævnet vedrørende samme retstvist, uanset om akterne vedrører en ansøgningssag eller en klagesag.

Nævnsbehandling – fælles bestemmelser

§ 6. Nævnets afgørelser træffes ved møder i nævnet. Møderne afholdes almindeligvis en gang ugentlig. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist. Forhandlingerne foregår mundtligt. Formanden eller afdelingsformanden kan dog i særlige tilfælde træffe bestemmelse om en anden behandlingsform.

Stk. 2. Spørgsmål om inhabilitet afgøres efter retsplejelovens regler herom.

§ 7. Nævnets møder er ikke offentlige.

Stk. 2. Sagens parter har ikke adgang til møderne.

Stk. 3. Efter formandens eller afdelingsformandens bestemmelse kan møderne overværes af medarbejdere i sekretariatet.

§ 8. Formanden og afdelingsformanden kan uden forelæggelse for nævnet tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence.

Stk. 2. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

§ 9. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant.

Behandling af ansøgninger om appeltilladelse

§ 10. I tilfælde af forfald for formanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af landsdommeren og i tilfælde af også dennes forfald af det ældste tilstedeværende medlem af nævnet.

§ 11. Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 3 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

§ 12. I henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, kan afgørelse i særlige grupper af tilfælde træffes af 3 af nævnets medlemmer, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer. Hvert af de i sagens behandling deltagende medlemmer kan dog i disse tilfælde kræve en sag behandlet i det samlede nævn.

Behandling af klager over afslag på fri proces

§ 13. I tilfælde af forfald for afdelingsformanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af byretsdommeren.

§ 14. Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 2 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. Hvis afgørelsen træffes af 2 medlemmer, kræves enighed.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

Genoptagelse og protokollering

§ 15. Nævnet kan på begæring omgøre en afgørelse, såfremt der foreligger væsentlige nye oplysninger.

§ 16. Nævnets beslutninger indføres i en særlig protokol.

Stk. 2. Ethvert medlem kan kræve at få tilført protokollen en kort begrundelse for sin stemmeafgivning.

Underretning og aktindsigt

§ 17. Nævnets afgørelse meddeles ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvorledes de har stemt.

Stk. 2. I meddelelsen om nævnets afgørelse begrundes afgørelsen med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse eller fri proces.

Stk. 3. Meddelelse om afgørelsen underskrives af formanden eller afdelingsformanden eller af den, som disse bemyndiger hertil.

Stk. 4. Der gives underretning om afgørelsen til en modpart i sagen, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen eller klagen.

Stk. 5. Der gives i sager vedrørende appeltilladelse tillige underretning til den eller de retter, som har truffet afgørelse i sagen.

Stk. 6. Der gives i sager vedrørende fri proces tillige underretning til Civilstyrelsen.

§ 18. Aktindsigt meddeles af formanden eller afdelingsformanden i overensstemmelse med bestemmelserne i retsplejelovens §§ 41-41 g, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillem্পninger.

Stk. 2. Begæring om indsichtsret fra den registrerede i medfør af lov om behandling af personoplysninger behandles efter reglerne i lovens §§ 31-34.

Ændringer

§ 19. Ændringer i nævnets forretningsorden forudsætter enstemmighed.

Ikrafttræden

§ 20. Denne bekendtgørelse træder i kraft den 1. januar 2008.

Stk. 2. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 151 af 23. februar 2001.

Vedttaget på Procesbevillingsnævnets møde den 20. april 2007.

8.3 Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om meddelelse af appeltilladelse

Kapitel 36.

Anke civile sager

§ 368. Domme afsagt af en byret kan af parterne ankes til den landsret, i hvis kreds byretten ligger. Angår sagen krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., kan dommen kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. stk. 2.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til anke af domme, der er omfattet af stk. 1, 2. pkt., hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Stk. 3. Domme, der er afsagt af en landsret som 1. instans og af Sø- og Handelsretten, kan af parterne ankes til Højesteret, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 4. Anken kan omfatte afgørelser, der er truffet under sagen, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 5. Bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller af Sø- og Handelsretten, kan kun ankes særskilt til Højesteret med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Bestemmelserne i § 371 finder tilsvarende anvendelse.

§ 371. Domme, der er afsagt af en landsret som 2. instans, kan ikke ankes. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til prøvelse i 3. instans, hvis sagen er af principiel karakter. Hvis særlige grunde taler for det, kan tilladelsen begrænses til en del af det krav, som sagen angår, eller, hvor sagen omfatter flere krav eller spørgsmål, til et af disse.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse efter stk. 1, 2. pkt., skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 8 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

§ 372. Ankefristen er 4 uger ved anke fra byret til landsret og 8 uger ved anke fra landsret og fra Sø- og Handelsretten til Højesteret. Fristen regnes fra dommens afsigelse.

Stk. 2. Anke sker ved indlevering af ankestævning på ankeinstansens kontor. Indlevering skal ske inden ankefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 368, stk. 2, eller § 371, inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Indleveres stævningen senere, afvises anken. Ankeinstansen kan dog undtagelsesvis tillade anke indtil 1 år efter dommens afsigelse. Stævningen skal i så fald indleveres inden 4 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse ved behandlingen af ansøgning om tilladelse til anke efter fristens udløb. Landsrettens afgørelse kan kun indbringes for Højesteret efter reglerne i § 392, stk. 2.

Stk. 3. En anke, der hæves eller afvises af anden grund end overskridelse af fristen efter stk. 2, kan med rettens tilladelse på ny tages under behandling, såfremt ny ankestævning indleveres på rettens kontor inden 2 uger efter, at sagen blev hævet eller afvist.

Kapitel 37.

Kære civile sager

§ 389. Kendelser og beslutninger, der er afsagt af en byret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds byretten ligger.

Stk. 2. Kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 10.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om kæretiladelse efter stk. 2 skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

§ 391. Bestemmelser i domme afsagt af en byret om sagsomkostninger, der er fastsat til mere end 10.000 kr., kan indbringes særskilt for landsret ved kære.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til kære af bestemmelser i domme om sagsomkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor. Bestemmelserne i § 389, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Domme, hvorved retten afviser sagen, fordi den ikke er indbragt for rette domstol eller ikke rettidigt er indbragt for domstolene eller ankeretten, kan indbringes for højere ret ved kære. Hvis dommen er afsagt af en landsret som ankeinstans, kan kære kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Ansøgning om kæretiladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

§ 392. Kendelser og beslutninger, der afsiges af en landsret eller af Sø- og Handelsretten efter reglerne i § 253 i en sag, der behandles af retten som 1. instans, kan kæres til Højesteret, såfremt Højesteret tillader det, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 2. I andre tilfælde kan landsrettens eller Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Hvis særlige grunde taler for det, kan en tilladelse til at kære til Højesteret som 3. instans begrænses til en del af sagen. Ansøgning om kæretiladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Kapitel 43 a.

Prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse

§ 475. Anke sker ved meddelelse til dommeren. Ankefristen er 4 uger fra dommens afsigelse. Byretten sender meddelelsen om anken samt sagens akter til landsretten, der berammer mundtlig forhandling af sagen i et retsmøde, til hvilket parterne indkaldes af retten med et af denne bestemt varsel. Bestemmelserne i § 372, stk. 2, 3.-7. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Om sagens behandling i landsretten gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Anke har kun opsættende virkning, når det bestemmes af den ret, hvis afgørelse påankes, eller af den ret, til hvilken anke sker.

Kapitel 43 b. Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke

§ 475 i. Ankefristen er 4 uger ved anke til landsret og 8 uger ved anke til Højesteret. Der kan ikke i medfør af § 372, stk. 2, meddeles tilladelse til at anke dommen efter ankefristens udløb.

Stk. 2. Anke til landsret sker ved meddelelse til byretten. Meddelelsen kan ske mundtligt til retsbogen. Retten sender meddelelsen og sagens akter til landsretten.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Om kære gælder reglerne i kapitel 37. Der kan dog ikke i medfør af § 394, stk. 2, meddeles tilladelse til at kære de i § 475 b, stk. 4, nævnte kendelser efter kærefristens udløb.

Stk. 5. Om sagens behandling i landsretten og Højesteret gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Kapitel 53.

Appel af fogedrettens afgørelser

§ 584. Afgørelser, der er truffet af en fogedret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds fogedretten ligger.

Stk. 2. Afgørelser om udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

Stk. 4. Fogedrettens afgørelse efter § 561, stk. 2-4, § 562, stk. 1-3, § 563, § 566, stk. 3, 3. pkt., § 569, stk. 1, 4. pkt., § 570, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, § 571, stk. 1, § 576, stk. 2, og § 577, stk. 2, kan ikke kæres.

§ 584 a. Fogedrettens afgørelser om omkostninger, der er fastsat til mere end 10.000 kr., kan særskilt kæres.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til kære af fogedrettens afgørelse om omkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter afgørelsen.

§ 585. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Hvis særlige grunde taler for det, kan tilladelsen begrænses til en del af sagen.

Stk. 2. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 8 uger, i auktionssager dog inden 4 uger, efter afgørelsen. I andre sager end auktionssager kan

nævnet dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

Kapitel 82.

Anke til landsretten - straffesager

§ 902. Anklagemyndigheden kan kun anke, når der efter loven kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation for lovovertrædelsen.

Stk.2. Tiltalte kan kun anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt

1) mere end 20 dagbøder,

2) en bøde på over 3.000 kr.,

3) konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller

4) andre offentligretlige følger.

Stk. 3. Hvis sagen er fremmet i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, kan tiltalte anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld og betingelserne i stk. 2 i øvrigt er opfyldt.

Stk.4. Afgørelser efter §§ 899 og 900 kan ikke indbringes for højere ret.

§ 903. Procesbevillingsnævnet kan tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter § 902, stk. 1-3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det. Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen som i § 904, stk. 2 og 3. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der ønsker at anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet sende underretning om ansøgningen til tiltalte. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på tilladelse til anke af de afgørelser, der er nævnt i § 902, stk. 4.

Stk. 4. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til anke efter stk. 1 eller 3, indbringer anklagemyndigheden sagen for landsretten. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen. Hvis det er anklagemyndigheden, der har fået tilladelse til anke, skal anklagemyndigheden forkynde en meddelelse om anke for tiltalte, jf. § 907, stk. 2, inden udløb af den frist, der er anført i 2. pkt.

Kapitel 83.

Anke til Højesteret - straffesager

§ 932. Landsrettens domme i straffesager kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Tilladelsen kan begrænses til en del af sagen, herunder med hensyn til de grunde, hvorpå anken kan støttes, jf. § 933, stk. 2, hvis særlige grunde taler for det.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen efter reglerne i § 904, stk. 2 og 3. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet underrette tiltalte om ansøgningen. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Når ansøgning om tilladelse til anke er indgivet, kan Højesteret beslutte, at fuldbyrdelse af dommen skal udsættes eller standses. Dette sker i hvert fald, når anke tillades.

Kapitel 85.

Kære til højere ret

§ 968 a. Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, kan kun kæres til Højesteret af sagens parter eller de personer, der er nævnt i § 968, stk. 2, under tilsvarende betingelser som anført i § 968 og med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til kære skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Er det tiltalte, der vil kære, og har tiltalte ikke været til stede ved afsigelsen, regnes ansøgningsfristen fra forkyndelsen af afgørelsen. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil kære, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet give underretning om ansøgningen til den, som kendelsen eller beslutningen vedrører. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til kære efter stk. 1, indbringer anklagemyndigheden sagen for Højesteret. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen.

Stk. 4. Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, og som retter sig mod nogen, der ikke er part i sagen, kan kæres til Højesteret under tilsvarende betingelser som anført i § 968 uden tilladelse efter stk. 1, jf. dog § 1013, stk. 3.

§ 973. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan kun kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Tilladelsen kan begrænses til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Kapitel 91.

Sagsomkostninger

§ 1013. Når en dom er påanket, prøver den overordnede ret omkostningsspørgsmålet, for så vidt dettes afgørelse afhænger af ankens udfald, eller det særlig er inddraget under anken.

En tilsvarende regel gælder, når kæremål rejses mod en kendelse, der har pålagt erstatning af omkostninger i forbindelse med straf eller lignende følger. I andre tilfælde kan kæremål rejses mod rettens afgørelse af omkostningsspørgsmålet, når afgørelsen er uafhængig af sagens udfald, og de pålagte omkostningers beløb kan antages at ville overstige 40 kr.

Stk. 2. Foranstående regler gælder også med hensyn til fastsættelse af vederlag til offentlige anklagere, hvor derom bliver spørgsmål, og til forsvarere.

Stk. 3. Landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til, at afgørelsen kæres til Højesteret, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller andre særlige grunde i øvrigt taler for det. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Pålagte omkostninger kan af restanceinddrivelsesmyndigheden inddrives efter reglerne i § 90, stk. 2-4, § 91, stk. 2-5, og § 92 i lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

8.4 Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces

Kapitel 31

Retshjælp og fri proces

§ 325. Der kan efter ansøgning meddeles en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter stk. 2-5, og som ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, fri proces efter reglerne i §§ 327 og 328.

Stk. 2. Personer, hvis indtægtsgrundlag ikke overstiger de i stk. 3-5 nævnte beløb, opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, medmindre omkostningerne ved sagen må antages at blive uvæsentlige i forhold til ansøgerens indtægtsgrundlag. Justitsministeren fastsætter regler om opgørelse af indtægtsgrundlaget.

Stk. 3. Indtægtsgrænsen udgør 236.000 kr. (2005-niveau) for enlige.

Stk. 4. For samlevende anvendes parrets samlede indtægtsgrundlag, og indtægtsgrænsen udgør 300.000 kr. (2005-niveau). Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige.

Stk. 5. Indtægtsgrænsen forhøjes med 41.000 kr. (2005-niveau) for hvert barn under 18 år, herunder stedbørn eller plejebørn, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 326. De i § 323, stk. 6, og § 325, stk. 3-5, angivne beløb reguleres hvert år pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. De regulerede beløb efter § 323, stk. 6, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 10. De regulerede beløb efter § 325, stk. 3-5, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 1.000. Reguleringen sker på grundlag af de på reguleringstidspunktet gældende beløb før afrunding. Justitsministeren bekendtgør hvert år, hvilke reguleringer der skal finde sted.

§ 327. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en sag i 1. instans

- 1) i de i § 139, stk. 1, § 147 e og kapitel 42 omhandlede sager, dog ikke til sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller dom efter forældreansvarslovens § 14 eller § 17, stk. 2,
- 2) til forbrugeren i sager om tilbagebetaling af pengeydelse, som er omfattet af et påbud efter markedsføringsloven nedlagt af retten eller meddelt af Forbrugerombudsmanden, og
- 3) når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i

- a) Advokatnævnet, jf. § 146,
- b) et huslejenævn eller et beboerklagenævn,
- c) et centralt statsligt klagenævn eller
- d) et privat klage- eller ankenævn, der er godkendt af ministeren for familie- og forbrugeranliggender, og sagen er indbragt af ansøgeren til opfyldelse af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet eller af modparten til ændring af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet.

Stk. 2. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en appelsag, når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Stk. 3. Fri proces efter stk. 1 og 2 kan ikke gives, hvis det er åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1 og 2 meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for. Afslås fri proces, træffes afgørelsen ved kendelse. Uanset § 392, stk. 2, kan afslag på fri proces til en sag, der behandles af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kæres uden særlig tilladelse.

§ 328. Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 327, kan fri proces, jf. § 325, gives, hvis ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces.

Stk. 2. I vurderingen af, om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces, indgår blandt andet

- 1) sagens betydning for ansøgeren,
- 2) udsigten til, at ansøgeren vil få medhold i sagen,
- 3) sagsgenstandens størrelse,
- 4) størrelsen af de forventede omkostninger og
- 5) muligheden for at få sagen afgjort ved et administrativt nævn eller et privat klage- eller ankenævn, der er godkendt af ministeren for familie- og forbrugeranliggender.

Stk. 3. I sager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade anses henholdsvis lejerens, arbejdstagerens og skadelidtes for at have rimelig grund til at føre proces, medmindre forhold som nævnt i stk. 2, nr. 2-5, klart taler herimod.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1-3 kan kun undtagelsesvis gives til sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed, eller sagsøgeren i sager om ærekrænkelser, medmindre en ærekrænkelser af en vis grovhed er udbredt gennem et massemedium eller i øvrigt til en videre kreds.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1-3 meddeles af justitsministeren. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 329. Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 325, jf. §§ 327 og 328, kan justitsministeren efter ansøgning meddele en part fri proces, når særlige grunde taler for det. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 330. Justitsministeren kan fastsætte regler om indholdet af en ansøgning om fri proces og om de oplysninger, som ansøgeren skal meddele.

§ 331. Fri proces medfører for vedkommende part

- 1) fritagelse for afgifter efter lov om retsafgifter,
- 2) beskikkelse af en advokat til at udføre sagen mod vederlag af statskassen, jf. § 334,
- 3) godtgørelse fra statskassen for udgifter, som med føje er afholdt i forbindelse med sagen,
- 4) fritagelse for at erstatte modparten sagens omkostninger og
- 5) i boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v. fritagelse for
  - a) sikkerhedsstillelse for omkostninger ved boets behandling,
  - b) betaling af partens andel af bobehandlerens salær og
  - c) hæftelse for statskassens krav mod den anden ægtefælle, jf. § 44, stk. 1, i lov om ægtefælleskifte m.v.

Stk. 2. Fri proces kan i bevillingen begrænses til enkelte af de i stk. 1 nævnte begunstigelser.

Stk. 3. I boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v. gælder følgende:

- 1) Fritagelsen for afgifter efter stk. 1, nr. 1, omfatter ikke skifteafgift efter §§ 34 a og 34 b i lov om retsafgifter.
- 2) Stk. 1, nr. 2, finder kun anvendelse, når skifteretten beskikker en advokat i medfør af § 23 i lov om ægtefælleskifte m.v.
- 3) Stk. 1, nr. 3, finder ikke anvendelse.

Stk. 4. Virkningerne af fri proces omfatter hele sagen i den pågældende instans, herunder den procedure, der er nødvendig for at opnå en ny foretagelse af sagen for samme ret, samt fuldbyrdelse af afgørelsen. Virkningerne omfatter tillige de foranstaltninger, som af hensyn til forberedelsen af sagsanlægget med føje er foretaget inden meddelelse af fri proces.

Stk. 5. Virkningerne af fri proces omfatter også behandlingen af sagen i 2. eller 3. instans, såfremt sagen er indbragt for højere ret af modparten og den part, der har fri proces, helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans.

Stk. 6. Virkningerne af fri proces ophører ikke ved en parts død.

Stk. 7. Bevillingen kan tilbagekaldes, når de forudsætninger, under hvilke den er meddelt, viser sig ikke at være til stede eller at være bortfaldet. Når bevillingen tilbagekaldes, ophører virkningerne af fri proces.

§ 332. Retten træffer afgørelse om betaling af sagsomkostninger, som om der ikke var givet fri proces, herunder et skønsmæssigt fastsat beløb svarende til de afgifter, der efter sagsgenstandens værdi skulle have været betalt, jf. § 331, stk. 1, nr. 1. I det omfang en part er fritaget for betaling af sagsomkostninger til modparten, jf. § 331, stk. 1, nr. 4, betales sagsomkostningerne af statskassen. Pålægges modparten at betale sagsomkostninger, tilfalder beløbet statskassen. Har den part, der har fri proces, selv afholdt udgifter i anledning af sagen, fordeler retten dog beløbet mellem statskassen og parten.

Stk. 2. Retten kan pålægge en part, der har fri proces, helt eller delvis at erstatte statskassens udgifter ved den fri proces, i det omfang udgifterne ikke pålægges modparten, når partens forhold, herunder som disse er efter sagens udfald, taler for det.

§ 333. For hver ret antager justitsministeren et passende antal advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces, eller for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter reglerne i denne lov. Justitsministeren kan ved antagelse af en advokat ved en byret bestemme, at

der ikke skal tilkomme den pågældende godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.

Stk. 2. I ankesager kan den advokat, der har været beskikket under behandlingen i den foregående instans, beskikkes til også at føre sagen for den overordnede ret, såfremt advokaten er mødeberettiget for denne ret.

Stk. 3. Efter partens anmodning kan en advokat, der ikke er antaget ved vedkommende ret, beskikkes, såfremt det findes forsvarligt og advokaten er mødeberettiget for retten og villig til at lade sig beskikke.

Stk. 4. En autoriseret advokatfuldmægtig eller en advokat, der ikke har møderet for landsret, kan beskikkes i en sag, der anmeldes som prøvesag, hvis det findes forsvarligt. Det er dog en betingelse, at sagen ikke på forhånd skønnes uegnet som prøvesag, og at parten meddeler samtykke hertil.

Stk. 5. De i stk. 1 nævnte advokater skal yde retshjælp efter § 323, stk. 1, 2. pkt. Advokater, der ikke er omfattet af stk. 1, kan ved anmeldelse til den myndighed, som justitsministeren bestemmer, påtage sig en tilsvarende forpligtelse.

§ 334. Beskikkelse af advokat meddeles af rettens præsident (på Bornholm af dommeren). Beskikkelsen omfatter også retshandlinger ved anden ret.

Stk. 2. Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, kan retten betinge beskikkelsen af, at advokaten helt eller delvis frafalder krav mod statskassen om godtgørelse for rejseudgifter.

Stk. 4. Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Fastsættelsen sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Stk. 5. Den beskikkede advokat må ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. I de i stk. 3 nævnte tilfælde og i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved en anden ret, jf. stk. 1, 2. pkt., kan der dog træffes aftale mellem parten og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen.

Stk. 6. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, skal salær og godtgørelse til den beskikkede advokat i første række betales af forsikringen.

§ 335. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, indtræder statskassen i sikredes krav mod forsikringsselskabet, i det omfang statskassen har ydet dækning efter reglerne om retshjælp og fri proces. Dette gælder dog ikke dækning i form af fritagelse for afgifter efter § 331, stk. 1, nr. 1.

§ 336. Der kan efter ansøgning ydes en part, som har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum. Bestemmelserne i §§ 325-328 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Omkostninger ved sagen dækkes efter stk. 1, i det omfang statskassen, hvis der havde været meddelt fri proces, ville have ydet dækning efter §§ 331, 332 og 334.

Stk. 3. Når retten i medfør af § 327, stk. 4, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, fastsætter retten samtidig, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

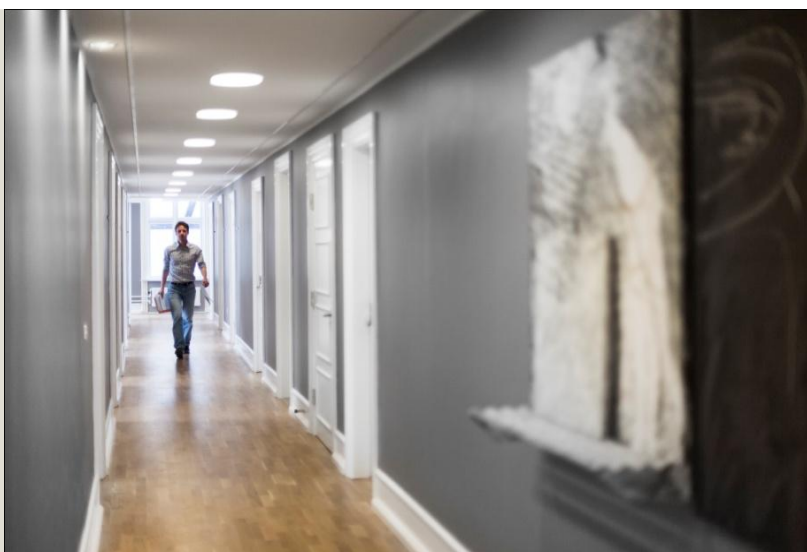
Stk. 4. Når justitsministeren eller Procesbevillingsnævnet i medfør af § 328, stk. 5, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, kan justitsministeren træffe afgørelse om udbetaling af det ansøgte beløb, såfremt dette kan godkendes, jf. stk. 2. Kan justitsministeren ikke godkende det ansøgte beløb, sender justitsministeren sagen til den ret, der behandler eller senest har behandlet sagen, hvorefter retten fastsætter, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

Kapitel 45

Fri proces i fogsager

§ 500. Fogedretten vejleder i fornødent omfang den, der ikke møder med advokat, om hans retsstilling.

Stk. 2. Retten kan give en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter § 325, fri proces, hvis den pågældende har behov for advokatbistand for fogedretten

8.5 Bekendtgørelse nr. 1153 af 5. december 2011 om fri proces

Bekendtgørelse om fri proces

I medfør af § 325, stk. 2, § 326 og § 330 i lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1063 af 17. november 2011, fastsættes:

§ 1. Ved afgørelser om fri proces benyttes som indtægtsgrundlag summen af:

- 1) den personlige indkomst efter personskattelovens § 3 og
- 2) kapitalindkomsten efter personskattelovens § 4 med tillæg af aktieindkomsten efter personskattelovens § 4 a og CFC-indkomsten efter personskattelovens § 4 b.

Stk. 2. Ved beregninger efter stk. 1 anvendes de indkomster, der fremgår af årsopgørelsen for det forrige kalenderår. Hvis summen af kapitalindkomsten, aktieindkomsten og CFC-indkomsten er negativ, ses der bort fra den. For samlevende gælder dette kun, hvis parret samlet set har negativ indkomst af de nævnte arter.

Stk. 3. Fri proces efter retsplejelovens §§ 327 og 328 kan meddeles, hvis ansøgerens indtægtsgrundlag opgjort efter stk. 1 er 289.000 kr. eller mindre. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, kan fri proces meddeles, hvis summen af parrets indtægtsgrundlag er 368.000 kr. eller mindre. Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige.

Stk. 4. Beløbene i stk. 3 forhøjes med 50.000 kr. for hvert barn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 2. Afviger ansøgerens aktuelle indkomstforhold ifølge de foreliggende oplysninger væsentligt fra det, der er lagt til grund ved opgørelsen af indtægtsgrundlaget efter § 1, stk. 1, lægges de tilsvarende aktuelle indkomstforhold til grund. Det samme gælder, hvis der ikke er opgjort et indtægtsgrundlag for ansøgeren.

§ 3. Er ansøgeren under 18 år, kan der tillige tages hensyn til forældrenes økonomiske forhold.

§ 4. Ansøgeren skal vedlægge årsopgørelse fra skattemyndighederne for 2010. Indgives ansøgningen i december 2012 vedlægges tillige årsopgørelsen for 2011. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, skal samleverens årsopgørelse tillige vedlægges. Dette gælder dog ikke, hvis parret har modstående interesser i sagen.

Stk. 2. Ansøgeren skal oplyse antallet af børn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

Stk. 3. Ansøgeren skal oplyse, om der er en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostningerne ved sagen.

Stk. 4. Civilstyrelsen kan pålægge ansøgeren at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

§ 5. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2012.

Stk. 2. Bekendtgørelsen finder anvendelse på ansøgninger, der behandles den 1. januar 2012 eller senere, medmindre den retssag, hvortil der ansøges om fri proces, er afsluttet før denne dato.

Stk. 3. Bekendtgørelse nr. 1428 af 14. december 2010 om fri proces ophæves. Bekendtgørelsen finder dog fortsat anvendelse på ansøgninger om fri proces i retssager, der er afsluttet før den 1. januar 2012.

Justitsministeriet, den 5. december 2011

Morten Bødskov

/ Astrid Mavrogenis